

Memòria de la intervenció arqueològica al carrer Font de Sant Miquel. Ciutat Vella, Barcelona. Any 1997

Esther Albiol López

Avis legal

Aquesta obra està subjecta a una llicència Reconeixement-NoComercial-SenseObresDerivades 2.5 de Creative Commons. Se'n permet la reproducció, distribució i comunicació pública sempre que se'n citi el titular dels drets i no se'n faci un ús comercial. No es pot alterar, modificar o generar una obra derivada a partir d'aquesta obra. La llicència completa es pot consultar a <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/2.5/es/legalcode.ca>.

ÍNDEX

1 INTRODUCCIÓ	1 - 2
2. MARC HISTÒRIC	3 - 5
3. METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ	6 - 7
4. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES	8 - 12
5. RELACIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES	13 - 29
6. MATERIAL CERÀMIC	30 - 31
7. CATÀLEG CERÀMIC	32 - 43
8. CONCLUSIONS	44 - 45
9. BIBLIOGRAFIA	46 - 49

ANNEXOS

**ANNEX 1: INVENTARI DEL MATERIAL ARQUEOLÒGIC
CODI INVENTARI**

ANNEX 2: DIAGRAMA MÀTRIX

ANNEX 3: PLANIMETRIES

ANNEX 4: DIBUIX MATERIAL CERÀMIC

ANNEX 5: LLISTAT DE FOTOGRAFIES

ANNEX 6: FOTOGRAFIES

1. INTRODUCCIÓ

La intenció de construir una galeria de serveis que creués perpendicularment el carrer Font de Sant Miquel, just per sota de l'arc elevat que el travessa, i que posés en comunicació els soterranis dels edificis vell i nou de l'Ajuntament de Barcelona, motivà l'obertura d'una cala rectangular que havia de fer uns 3,80 m d'amplada i 5,80 m de longitud. Aquest espai havia d'allotjar diverses canonades d'electricitat, aire condicionat, calefacció, aigua sanitària, de buidatge i contra incendis. La empresa constructora encarregada de dur a terme l'obra va ser Fomento de Construcciones y Contratas.

El projecte arqueològic va ser dirigit pel Servei d'Arqueologia Urbana de l'Institut de Cultura de Barcelona, sota la direcció tècnica de l'arqueòloga Esther Albiol López d'acord amb la resolució de la Direcció General de Patrimoni Cultural de la Generalitat de Catalunya. La intervenció arqueològica, amb codi número 2002, començà el dia 18 de juny de 1997 i es perllongà fins el dia 1 de juliol del mateix any. Els treballs van ser finançats per l'Ajuntament de Barcelona.

Les cotes estratigràfiques van ser preses en relació a l'estació topogràfica ubicada al carrer Ciutat número 5 i que es troba a 13,69 m sobre el nivell del mar. El treball topogràfic va ser realitzat per el Sr. Roberto López Hombre i el dibuix arqueològic de camp per el Sr. Edmon Mestres i Montseny. El dibuix arqueològic de material ha estat elaborat per la Sra. Silvia Lezana i l'estudi del material amfòric per el Sr. César Carreras. Agraïm igualment la col·laboració del Sr. Alfred Lloré durant la intervenció.

L'excavació assolí una cota de 10,232 m a la part nord de la cala i de 10,024 m a la part sud, fins aconseguir la profunditat requerida per a la construcció de la galeria de serveis. Tanmateix, la descoberta d'un mur romà al tall meridional de la cala, just per sota dels fonaments de l'edifici nou de l'Ajuntament modificà la previsió original. Per assegurar la conservació del mur trobat, es va acordar de canviar la trajectòria de la galeria, que en aquest punt farà una inflexió en forma d'esgló per tal de preservar l'estructura antiga.

2. MARC HISTÒRIC

El carrer de la Font de Sant Miquel, situat entre els carrers Ciutat i la Plaça de Sant Miquel, es troba molt proper a la Plaça Sant Jaume, tradicionalment el centre polític de la ciutat al llarg de la seva història.

Durant l'època romana, la colònia de Barcino establirà el seu fòrum -l'aglutinador de les funcions socials, econòmiques, polítiques i religioses de la ciutat- en l'espai ubicat aproximadament sota els actuals palau de la Generalitat i la Casa dels Canonges. La planificació de la colònia obeirà a un traçat físic ortogonal que dividirà l'espai urbà en parcel·les delimitades pel *cardo*, el *decumanus* i tota una sèrie de *cardines* i *decumanis minoris*. L'encreuament dels dos carrers principals teixirà l'existència del fòrum i al seu voltant s'hi estructuraran els principals edificis públics de la ciutat.

La zona que tractem fou testimoni d'algunes de les construccions més nobles de la colònia. Tradicionalment ha estat una de les àrees més estudiades pels investigadors de l'arqueologia de Barcelona. Aquests treballs fructificaren en interessants troballes que actualment ens ajuden a demarcar la intervenció que ara ens ocupa:

L'any 1968 s'inicià un seguit d'excavacions a la Plaça de Sant Miquel, a la part nord-oest, que culminaren amb la descoberta de les restes d'unes termes romanes construïdes a finals del segle I de l'era en un solar cedit per la família dels *Minicij Natalis*. D'aquest conjunt s'hi localitzaren tres sales amb hipocaust, el *caldarium*, part

d'un *tepidarium* i altres edificacions relacionades. Un mosaic decorat amb temes marins, segurament part del *frigidarium*, sobrevisqué *in situ* fins al segle passat com a paviment de l'antiga església de Sant Miquel (PALLARÈS, 1969). Es comprovà que les termes alt-imperials havien estat refetes al segle IV dc, possiblement pel parcial esfondrament del pis superior de l'hipocaust, i que constataren el llarg ús destinat a l'edificació.

Durant aquestes excavacions, que es perllongaren fins al 1975, també aparegueren les restes d'una *domus* del segle I aC de la qual només s'excavaren les estances que llindaven amb les termes i amb un carrer -un *cardo minor*- que coincidia en quant a orientació amb l'actual carrer de la Font de Sant Miquel.

L'any 1989 s'inicià una altra intervenció a la Plaça de Sant Miquel, al costat sud-est, que continuà excavant les restes de la *domus* ja esmentada, documentada fins el segle IV dC i que tingué diferents remodelacions durant la seva vida, molt importants a l'època baix-imperial (CAC, 1989).

És destacable la troballa del *cardo minor* documentat a la Plaça Sant Miquel la dècada dels setanta. Aquest carrer romà també va ser localitzat per Serra Ràfols sota el pati del Palau Recasens, seu de l'Acadèmia de les Bones Lletres i que prosseguia aproximadament sota del carrer Bisbe Caçador. Igualment seria localitzat anys més tard al mateix indret en fer una remodelació de l'edifici de l'Arxiu Administratiu, cosa que provocà una nova intervenció arqueològica (BELTRAN I ALTRES, 1997).

Aquest mateix carrer romà va ser resseguit altre cop junt a l'actual carrer de la Font de Sant Miquel en el transcurs d'unes excavacions fetes l'any 1996 sota l'edifici

de l'ajuntament. Juntament amb el carrer s'hi trobà, al seu eix central, una claveguera romana i un edifici de construcció noble que feia façana amb el viari esmentat i amb el *decumanus maximus*, que correspondria actualment amb el mateix traçat que el carrer Ciutat (AULADELL, 1996).

Igualment es constatà al decurs d'aquesta intervenció que el *cardo minor* fou parcialment ocupat amb pòrtics la primera meitat del segle III dc. A finals d'aquesta centúria i durant el segle IV dC el carrer desapareixia com a tal i seria envaït per altres construccions (AULADELL, 1996). No s'hi trobaren restes d'època visigoda, alt-medieval o posterior. Al segle XVIII s'hi instal·larien factories industrials que afectarien seriosament l'indret.

Dins el mateix edifici de l'ajuntament, l'any 1995 s'hi localitzà un mur encoixinat (HUERTAS, 1995) assentat directament sobre el torturà que formaria part de la línia de façana d'una construcció que donaria al *decumanus maximus* i que se situaria per tant molt a prop del *cardo minor* de traçat paral·lel al de la Font de Sant Miquel.

3. METODOLOGIA DE LA INTERVENCIÓ

En un primer moment, abans de la nostra presència, la intervenció es plantejà com a sondeig que buidà mecànicament la part septentrional de la cala en una extensió d'aproximadament 1,40 m de llargada per 3,70 m d'amplada i fins a una profunditat d'uns dos metres. Això afectà directament les unitats estratigràfiques 2, 5, 8, 9, 10, 42 i 43. La troballa de ceràmica d'època romana durant l'extracció de terra determinà que s'optés per iniciar una excavació arqueològica d'urgència.

Durant l'excavació va ser emprat l'anomenat *métode Harris* i es va fer un seguiment dels diferents estrats antròpics, cosa que determinà l'ordre cronològic relatiu en què es va configurar l'estratificació.

El sistema de registre metodològic utilitzat fou la fitxa d'excavació, segons el model lliurat pel Servei d'Arqueologia Urbana, i que comporta la individualització de la unitat estratigràfica, tan la geològica com la provocada per l'acció humana, ja siguin estrats verticals construïts, d'abandó o elements interfacials negatius.

La fitxa d'excavació recull també tota la informació referent a la unitat estratigràfica: número, descripció, cotes, relació física amb altres unitats, seqüència física i estratigràfica, materials representatius que conté i cronologia, entre d'altres. Puntualment, cada UE procura igualment un registre de profunditats.

Paral·lelament al procés d'excavació es construeix el màtrix, que indica

diagramàticament la relació seqüencial entre totes i cadascuna de les unitats estatigràfiques.

El dibuix arqueològic de camp ha estat una altra de les eines emprades per documentar el jaciment. Les estructures romanes aparegudes han estat dibuixades en planta i en alçat o secció, dins les possibilitats concretes que oferiria l'indret, ja que moltes de les estructures trobades s'estenien en gran part fora de l'àrea excavable.

Respecte al material arqueològic recuperat durant la intervenció, i si el seu estat de conservació ho ha permès, s'ha procedit a la seva neteja i identificació mitjançant una sigla que conté la codificació en xifra del jaciment (2002), de la unitat estatigràfica i un número diferencial si l'objecte mereix posterior estudi pormenoritzat i dibuix.

Amb el volum total del material arqueològic trobat s'ha confeccionat un inventari i un posterior catàleg descriptiu amb les peces o els fragments més representatius que permeten establir una visió de conjunt del jaciment estudiat.

4. DESCRIPCIÓ DE LES TROBALLES

Durant la intervenció del carrer Font de Sant Miquel han estat trobades restes muràries de soterranis i fonaments moderns, molt malmeses, corresponents a unes instal·lacions industrials que ocuparen el lloc abans de la remodelació del segle XIX efectuada a l'Ajuntament de Barcelona i que afectà els edificis adjacents. Aquestes construccions ja havien estat conegudes durant les excavacions realitzades a l'interior de l'edifici vell de l'Ajuntament l'any 1996 i que posaren al descobert un grup de dipòsits enrajolats destinats a contenir líquids. Amb les seves edificacions, aquestes estructures destruïren els nivells medievals i afectaren substancialment els d'època romana (AULADELL, 1996).

Els murs i fonaments moderns registrats a la cala la seccionaven verticalment i en alguns casos àdhuc traspassaven el límit del torturà. Part de la fonamentació de l'edifici de l'Ajuntament nou feia servir una de les construccions romanes com a suport estructural. A aquesta incidència negativa hem d'afegir l'existència d'una claveguera contemporània (UE 7), d'un metre 70 cm d'amplada i de 2 m d'alçada, que recorria transversalment i d'extrem a extrem tota l'àrea excavada, seccionant-la de forma absoluta i irreversiblement.

Malgrat aquestes importants intrusions, la intervenció arqueològica ha posat al descobert diverses estructures d'època romana indicatives d'una zona d'habitatge:

A l'angle nord-oest de la cala s'hi ha trobat part d'un mur romà (UE 15) construït amb pedra sorrenca, terra i morter de calç, amb una alçada conservada de 86 cm i una longitud visible de 80 cm, ja que la resta s'enfonsava per fora dels límits de la cala. Aquesta paret seguia una trajectòria est-oest i conservava adossat un fragment de paviment d'*opus signinum*. Ambdues estructures amortitzen i es superposen a altres dues que funcionen d'igual forma i direcció però en un moment anterior. Es tracta d'un carreu horitzontal paral·lelepíped de grans dimensions (UE 41), fet en pedra sorrenca i amb la mateixa trajectòria est-oest que el mur mencionat anteriorment. Feia un mínim de 20 cm d'amplada per 92 cm de llargària i la resta dels seu volum s'estenia per fora dels límits excavables. Segurament aquest carreu formaria part d'un mur, al qual també se li adossava, com al cas anterior- un paviment d'*opus signinum* (UE 27).

Les quatre estructures –els dos murs amb llurs pavimentacions- es trobaven totalment tallades per una fonamentació moderna, cosa que dificultà la seva interpretació. Amb tot, podem suposar que possiblement van constituir un mur de façana que donaria a un carrer o espai obert per dos motius: Primerament, per la proximitat d'un *cardo minor*, amb trajectòria est-oest trobat l'any 1996 durant el transcurs de les excavacions realitzades dins l'Ajuntament i documentat anteriorment a la plaça de Sant Miquel, al Palau de Recasens i a l'Arxiu Administratiu. En segon lloc, el mur inferior dels dos descrits anteriorment –el que estaria format pel gran carreu paral·lelepíped- sembla alinear-se amb l'edifici romà trobat l'any 1996 dins l'Ajuntament (AULADELL, 1996) i que feia cantonada entre el *decumanus maximus* (carrer Ciutat) i el *cardo minor* al qual hem fet referència abans. Aquesta construcció era bastida de blocs de pedra monumentals, de les mateixes característiques que les del carreu mencionat. Podria tractar-se, doncs, de la mateixa edificació o d'una altra

de contigua que, com ella, limitaria amb el mateix carrer romà.

Per una altra banda, s'ha documentat al cantó sud-est de la cala un angle format per altres dos murs romans que descansaven directament damunt el torturà i que ens delimiten algun tipus d'estança o d'espai tancat. L'ubicat al cantó sud (UE 17) fou construït amb pedres sorrenques, algunes teules, terra i morter de calç. Mantenia una altura màxima de 89 cm i feia 2,70 m de llarg. Es va veure alterat per la fonamentació de l'edifici nou de l'Ajuntament (UE 12) i per un mur modern (UE 6), que se li recolzaven longitudinalment a sobre. L'altre mur romà (UE 35), que feia cantonada amb l'esmentat i al qual s'adossava, estava construït amb pedres sorrenques i morter de calç, i tenia petites restes d'arrebossats. Conservava una alçada de 74 cm i una llargada de 60 cm. Aquesta darrera construcció feia un angle a la seva part nord, constituïda pel seu gruix i acabada en cara vista, justament al costat de dues pedres planes (UE 37), alineades sobre el terra, de forma quadrangular i que ens fa suposar que podés tractar-se d'un pas per a la circulació i on possiblement hi hagués una porta que separaria dos espais o estances diferents.

En tercer lloc, al bell mig del tall oest de la cala s'hi trobà un gran carreu romà encoixinat (UE 16), treballat en pedra sorrenca, de 90 cm d'alt i col·locat verticalment a sobre d'una peanya quadrangular de 43 cm d'alçada. En estret contacte aparegué la descomunal claveguera moderna mencionada a l'inici i que desconeixem en quin grau l'alterà. Ignorem, doncs, si aquest carreu romà amb la seva peanya formaven part d'algun mur construït emprant una tècnica d'*opus africanum* o si es tractava d'un pilar central aïllat. Just al seu costat s'hi localitzà un important nivell d'enderroc (UE 39) que possiblement hi va estar relacionat.

La intervenció ha posat també al descobert la presència de dues sitges. Una d'elles (UE 26) aparegué a l'angle sud-oest de la cala, retallant el torturà. Es trobava gairebé fora de l'àrea excavable i pràcticament destruïda pel mur d'un soterrani modern i per la fonamentació de l'edifici de l'Ajuntament. Aquests fets dificultaren en gran part la seva excavació, que no pogué ser finalitzada. Conservava només el fons, de forma possiblement circular a la part excavada. Aportà un material cronològicament poc rellevant, destacant una poca quantitat d'àmfora de procedència africana i un fragment sense forma de terra sigil.lata clara D.

L'altra estructura (UE 32) conservava unes dimensions més grans i estava parcialment excavada al terra i al torturà. Localitzada al tall oest, feia 1,88 m de diàmetre màxim i 1,53 m de fondària. El fons, pla i de forma circular, estava constituït per una capa de llims ataronjats amb nòduls de torturà. Només va poder ser excavada la meitat de la sitja, ja que la resta quedava fora de la zona d'intervenció. La formaven dos nivells diferenciats de terra i a l'inferior van ser recuperades les restes d'un mínim de dos individus adults -potser tres- col·locades sense cap mena de predisposició i sense cap element que ens indiqués el fet diferencial d'un enterrament. De fet, els ossos en molts casos no guardaven connexió anatòmica i fins i tot alguns d'ells havien estat esclafats per pedres de diferents mides, fent la sensació de que els cossos havien estat literalment llençats de qualsevol manera dins la sitja i sense cap sentit funerari ritual. Aquesta estructura lliurà un material datable als segles VI i VII dc.

No és estranya la presència de sitges en un moment tardorromà i posterior. Dins l'edifici vell de l'Ajuntament va ser trobada en una cala excavada l'any 1995 una sitja amortitzada al segle V dC (HUERTAS, 1995); altres similars foren documentades al mateix indret, concretament a la part de la façana que dóna al carrer Font de Sant Miquel (AULADELL, 1996) i a la propera plaça de Sant Miquel, amb una cronologia alt medieval entre els segles VIII i X dC (C.A.C, 1989).

5. RELACIÓ DE LES UNITATS ESTRATIGRÀFIQUES

UE 1: Nivell aportat aparegut per sota del paviment de circulació modern. De superfície sorrenca, està format per un alt contingut de sauló, d'un color marró clar i de consistència flonja. Barrejats a tot l'estrat s'hi van trobar maons moderns, rajoles actuals, ceràmica vidrada, ceràmica romana, teules medievals i pedres de petita mida. Igualment, travessaven l'estrat diverses tuberies de la llum, de l'aigua i del gas, i un forat per a un pal telefònic d'un metre i 15 cm de fondària que es situava a uns 3 m a l'est de la cala.

Cota màxima: 12,50 m

Cota mínima: 12,21 m

Relacions estatigràfiques: Cobreix a: 2, 4, 6, 7, 8, 9, 13, 14, 22, 28, 42 i 43.

S'entrega a: 11 i 12.

UE 2: Estrat desaparegut abans de la intervenció arqueològica. La neteja i perfilació del tall de la cala ens proporcionà el seu perfil, que corresponia al rebliment d'una fossa (UE 42), destruïda per la posterior construcció d'una claveguera moderna (UE 7). Es tracta d'un nivell argilós, amb alguns components granítics, de color marró fosc i de consistència flonja. Durant la neteja del tall no s'observà pràcticament la presència de material ceràmic, exceptuant la d'algunes teules modernes.

Cota màxima: 12,20 m

Cota mínima: 11,07 m

Relacions estatigràfiques: Cobert per: 1, 28 i 43. Cobreix a: 10. Tallat per: 45 i 46. Reomple: 42.

UE 3: Estrat argilós de color marró-vermellós, de textura flonja i d'iguals característiques que el nivell 10, però ambdós separats físicament per la posterior intrusió d'una claveguera (UE 7).

Cota màxima: 11,08 m

Cota mínima: 10,85 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 4. Cobreix a: 5, 16 i 39. Tallat per: 45, 47, 48 i 49.

UE 4: Estrat aportat de composició argilosa, amb alguns còdols de riu i pedres de petita mida (menys de 10 cm), de color marró i de consistència flonja. Contenia un material ceràmic cronològicament barrejat.

Cota màxima: 12,20 m

Cota mínima: 11,625 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Cobreix a: 3, 16 i 39. Tallat per: 45, 47, 48 i 49.

UE 5: Estrat argilós de color vermell, amb abundància de carbons i de consistència força compacta. En aquest nivell s'incrementà notablement la presència de ceràmica, íntegrament romana. L'acompanyaven restes constructives diverses: fragments d'*opus signinum*, alguns rajols, *tegulae*, *imbrices*, morter de calç, terrossos d'argamassa d'argila i algunes pedres soltes de petita mida.

Cota màxima: 10,83 m

Cota mínima: 10,23 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 3 i 10. Cobreix a: 15, 16, 17, 18, 19, 20, 23, 24, 26, 31, 32, 34, 35, 38, 39 i 40. Tallat per: 32, 45, 46, 47, 48, 49 i 50.

UE 6: Estructura moderna de fonamentació construïda amb pedres, maons i morter de calç. Feia un gruix de 1,20 m i es recolzava directament a sobre dels murs romans 17 i 35. Portava incorporat un baixant circular que moria en una concavitat rectangular d'uns 10 cm d'alt per 15 cm d'ample i que es trobà amb restes esmicolades de fusta moderna al seu interior.

Cota màxima: 12,47 m

Cota mínima: En el moment de finalitzar l'excavació era de 9,90 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Rebleix a: 47. Tallat per: 49.

UE 7: Claveguera contemporània construïda amb maons, pedres i ciment, de forma rectangular amb cubeta de fons i sostre en volta. Dos rails de ferro recorrien longitudinalment el seu interior per fer circular una petita vagoneta. Les seves mides eren: 2 m d'alçada màxima exterior; 1,63 m d'alçada màxima interior; 1,70 m d'amplada màxima exterior; 93 cm d'amplada màxima interior, 14 cm cadascuns dels astials; 43 cm d'amplada de cubeta entre els extrems. La claveguera travessava transversalment tota la cala i un baixant d'aigua de 50 cm per 40 cm se li afegia per el seu cantó sud. La construcció afectà directament tots els estrats superiors de la cala.

Cota màxima: 12,50 m

Cota mínima: 10,80 m

Cota mínima baixant d'aigua: 12,24 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Rebleix a: 45. Tallat per: 50.

UE 8: Estructura indeterminada de 28 cm d'ample per 38 cm d'alt i feta amb pedres i morter de calç. Fou alterada per la construcció dels fonaments moderns 11 i 13 i per el pas d'unes canonades modernes per la seva part superior. A més, es trobava a la part de la cala buidada abans de l'inici de la intervenció arqueològica.

Cota màxima: 12,378 m

Cota mínima: 11,936 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Cobreix a: 23. En contacte amb: 9 i 13.

UE 9: Nivell de reompliment de color negre-verdós, de superfície fangosa i aspecte detrític. Hi formaven part abundants carbons, ossos i restes de fusta cremada. Segurament rebria l'estructura indeterminada 8 i, com ella, hi era a la part de la cala buidada abans de l'inici de la intervenció arqueològica.

Cota màxima: 12,27 m

Cota mínima: 12,01 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Cobreix a: 15. Tallat per 46. En contacte amb: 8.

UE 10: Estrat parcialment desaparegut abans de l'inici de la intervenció arqueològica i alterat per la construcció de la claveguera 7. De superfície argilosa, té un color marró-vermellós i una consistència flonja. Té les mateixes característiques que el nivell 3

Cota màxima: 11,06 m

Cota mínima: 10,80 m

Relacions estratigràfiques: Cobreix a: 5. Tallat per: 42, 45 i 46.

UE 11: Fonamentació de l'edifici vell de l'Ajuntament. Construïda amb pedres, maons i morter de calç, de 1,04 m d'amplada. La seva profunditat no va ser assolida.

Cota màxima: 12,149 m

Cota mínima: En el moment de finalitzar l'excavació era de 10,398 m

Relacions estratigràfiques: Rebleix a: 46. Se li entrega: 1.

UE 12: Fonamentació de l'edifici nou de l'Ajuntament. Construïda a base de pedres i de formigó armat. Feia 2,54 m de fondària i es recolzava directament a sobre del mur romà 17.

Cota màxima: 12,98 m

Cota mínima: 10,24 m

Relacions estratigràfiques: Rebleix a: 49. Se li entrega: 1.

UE 13: Fonamentació moderna feta amb pedres, maons i morter de calç. Feia 85 cm d'amplada. La seva profunditat no fou assolida.

Cota màxima: 12,37 m

Cota mínima: En el moment de finalitzar l'excavació era de 10,09 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Rebleix a: 50. En contacte amb: 8.

UE 14: Mur modern amb estructura de volta. Construït amb maons i morter de calç (la volta amb maons i ciment). Conservava 90 cm d'amplada i la volta 73 cm.

Cota màxima: 12,165 m

Cota mínima: 9,66 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Reblert per: 22. Rebleix a: 48.

Tallat per: 49.

UE 15: Mur romà ubicat a l'angle nord-oest de la cala. Construït amb pedra sorrenca, terra i morter de calç. Conserva una alçada de 86 cm i una longitud visible de 80 cm, ja que continua fora dels límits de la cala. El talla el fonament de l'edifici vell de l'Ajuntament.

Cota màxima: 11,436 m

Cota mínima: 10,576 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5, 9 i 23. Rebleix a: 51. Se li entrega: 19. Tallat per: 46.

UE 16: Carreu paral·lelepíped, motllurat, treballat en pedra sorrenca de 90 cm d'alçada, 50 cm de llargada i 42 cm de gruix col·locat verticalment a sobre d'una peanya de 43 cm d'alt, al tall oest de la cala. Presenta un forat per a grapa de 7 cm per 4 cm. Desconeixem si formava part d'un mur en *opus africanum* o si funcionava aïlladament com a pilar central. Al seu cantó meridional es trobà un gruix nivell d'enderroc que podia haver-hi estat relacionat. Sembla ser que la construcció de la claveguera 7 va poder desplaçar-lo lleugerament.

Cota màxima: 11,065 m

Cota mínima: 10,135 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 3, 4, 5, 20 i 25. Cobreix a: 29. Tallat per: 45. En contacte amb: 24, 32 i 39.

UE 17: Mur romà que s'estén transversalment al llarg del límit sud de la cala. Construït amb pedres sorrenques, algunes teules, terra i morter de calç. Conserva una altura màxima de 89 cm i fa 2,70 m de llarg. Es va veure alterat per els

fonaments de l'edifici nou de l'Ajuntament (UE 12) i el mur modern 6, que s'hi recolzaren totalment a sobre.

Cota màxima: 10,976 m

Cota mínima: 10,084 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 3, 5, 20, 25 i 29. Cobreix a: 52. Se li entrega: 35. Tallat per: 26, 47, 48 i 49.

UE 18: Paviment d'*opus signinum*. S'hi conserva un petit fragment d'uns 13 cm de gruix, visible al tall est de la cala, per sota de la claveguera 7 que, segurament, alterà la seva disposició. A prop, es trobaren un grup de pedres caigudes (UE 34).

Cota màxima: 10,586 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per 5. Cobreix a: 20. Tallat per: 45.

UE 19: Paviment d'*opus signinum* trobat a l'angle nord-oest de la cala, al costat del mur romà 15. Fa uns 10 cm de gruix.

Cota màxima: 10,728 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5. Cobreix a: 38 i 41. S'entrega a : 15.

Tallat per: 46.

UE 20: Estrat argilós de color marró fosc i de consistència tova. Conté petits grans de morter i fragments d'*opus signinum* molt esmicolats.

Cota màxima: 10,486 m

Cota mínima: 10,362 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5 i 18. Cobreix a: 17, 25, 34, 35, 37, 40 i 44. Tallat per: 26, 32, 46, 47, 48, 49 i 50.

UE 21: Paviment d'*opus signinum* situat al tall nord de la cala, junt al fonament de l'edifici vell de l'Ajuntament. Fa uns 105 cm de llarg i el conforma una barreja de pedres de petita mida, ceràmica i morter de calç.

Cota màxima: 10,398 m

Relacions estratigràfiques: Igual a: 27. Cobert per: 44. Tallat per: 46.

UE 22: Estrat de reompliment que farcia l'estructura en volta del mur 14, de color gris marronós, de superfície terrosa i de consistència flonja.

Cota màxima: 12,150 m

Cota mínima: 11,267 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Rebleix a: 14.

UE 23: Estrat vermell força compacte, amb carbons i nòduls de morter, que es trobava situat al costat meridional del mur romà 15, del qual contenia algunes pedres d'enderroc.

Cota màxima: 11,430 m

Cota mínima: 10,720 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5 i 8. Cobreix a: 15 i 38. Tallat per: 50.

UE 24: Segon estrat de reompliment de la sitja 32, de color vermell, molt argilós, amb algunes clapes grises i de consistència poc forta. Contenia alguns carbons i diverses pedres soltes de mida mitjana (10-20 cm).

Cota màxima: 10,519 m

Cota mínima: 10,119 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5 i 39. Cobreix a: 33. Rebleix a: 32.
Tallat per: 48. En contacte amb: 16.

UE 25: Estrat sorrenc de color vermell rosat amb nombrosos fragments de rajol desfet, en tal quantitat que donen a tot el nivell un to rosat i granulós que el caracteritza.

Cota màxima: 10,351 m

Cota mínima: 10,116 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 20. Cobreix a: 17, 25, 29, 34, 35 i 37.

Tallat per: 26, 32, 47, 48 i 49.

UE 26: Fons de sitja excavada al torturà i situada a l'angle sud-oest de la cala. El fet de trobar-se gairebé fora de l'àrea excavable i totalment tallada pel fonament del mur modern 14 i pel fonament 49 dificultà la seva excavació, que no va poder ser finalitzada.

Cota màxima: 10,288 m

Cota mínima assolida: 9,95 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5. Talla a: 17, 20, 25, 29 i 30.

Tallat per: 48 i 49. Reblert per: 31.

UE 27: Paviment d'*opus signinum* situat a l'angle nord-oest de la cala, per sota del paviment 19 i del mur romà 15. Al seu costat aparegué un gran carreu de pedra sorrenca, probablement part d'un mur, tallat per el fonament modern 46.

Cota màxima: 10,438 m

Relacions estratigràfiques: Igual a: 21. Cobert per: 44. S'entrega a: 41. Tallat per: 46.

UE 28: Estrat sorrenc, amb una gran quantitat de components granítics, de color marró clar i de consistència flonja. Situat al tall est de la cala, va ser buidat abans de l'inici de la intervenció arqueològica.

Cota màxima: 12,427 m

Cota mínima: 12,217 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1 i 43. Cobreix a: 2. Tallat per: 46.

UE 29: Estrat argilós de color marró grisos, de consistència poc forta i amb una presència abundant de carbons, punts de calç i trossos compactes d'argila. Contenia gran quantitat de fragments esmicolats d'*opus signinum*. Aquest nivell descansava directament a sobre del torturà.

Cota màxima: 10,114 m

Cota mínima: 10,014 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 16, 25 i 34. Cobreix a: 17, 30, 35, 36 i 37. Tallat per: 26, 32, 47, 48 i 49.

UE 30: Nivell de torturà. Trobat pràcticament a la totalitat de la meitat sud de la cala, àrea que requeria una profunditat d'excavació més gran. Es trobava retallat per dues sitges.

Cota màxima: 10,184 m

Cota mínima: 10,039 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 29, 36 i 37. Tallat per: 26, 32, 47, 48, 52 i 53.

UE 31: Estrat de color gris, format per un sediment cendrós molt homogeni i de consistència molt flonja. Es tractava del reompliment que reblia la sitja 26, trobada a l'angle sud-oest de la cala.

Cota màxima: 10,288 m

Cota mínima: en el moment de finalitzar l'excavació era de 9,95 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5. Tallat per: 48 i 49. Rebleix a: 26.

UE 32: Sitja de fons circular, retallada al torturà. Feia un diàmetre màxim de 1,88 m, un diàmetre de fons de 1,44 m i conservava una alçada de 1,53 m. El fons era pla i el constituïa una capa de llims ataronjats amb nòduls de torturà. Es trobava reomplerta per dos nivells diferenciats, en un dels quals (UE 33), s'hi van trobar restes òssies humanes. Només va poder ser excavada la meitat de l'estructura, ja que l'altra part sortia fora de l'àrea excavada.

Cota màxima: 10,519 m

Cota mínima: 8,979 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5. Talla a: 20, 25, 29 i 30. Tallat per: 48. Reblert per: 24 i 33. En contacte amb: 16.

UE 33: Primer nivell de reompliment de la sitja 32. Format per un sediment molt argilós, de color gris fort, molt compacte, amb abundants pedres de mida gran, petites taques de carbons i alguna capa de paret caiguda de torturà. En aquest estrat s'hi trobaren les restes de, com a mínim, dos cossos humans.

Cota màxima: 10,118 m

Cota mínima: 8,978 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 24. Tallat per: 48. Rebleix a: 32.

UE 34: Conjunt de pedres caigudes, totes elles sorrenques i algunes de mida força gran, localitzades junt al tall est de la cala, més o menys alineades en sentit nord-sud i pròximes al paviment de *signinum* 18.

Cota màxima: 10,488 m

Cota mínima: 10,220 m

Relacions estratigràfiques: Cobertes per: 5, 20 i 25. Cobreixen a: 29.

UE 35: Mur romà localitzat a l'angle sud-est de la cala i perpendicular al mur 17, al qual s'adossa. Construït amb pedres sorrenques i morter de calç, conservava petites restes d'arrebossats. Es trobava parcialment ocult pel mur modern 6, que el va fer servir com a suport estructural. Conserva una alçada màxima de 74 cm i una longitud de 60 cm. El seu gruix de la banda nord, malgrat la presència de l'estructura 6, duia els seus carreus acabats en cara vista, just al costat de dues pedres planes alineades (UE 37).

Cota màxima: 10,94 m

Cota mínima: 10,20 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5, 20, 25 i 29. Cobreix a: 53. Tallat per: 47. S'entrega a: 17. Se li entrega: 37.

UE 36: Estrat situat junt al tall est de la cala, de color marró vermellós, de superfície sorrenca i de textura granulosa. Només una part quedava dins la cala; la resta s'estenia fora de la zona excavable. Aquest nivell descansava directament a sobre del torturà.

Cota màxima: 10,175 m

Cota mínima: 10,05 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 29. Cobreix a: 30.

UE 37: Grup de dues pedres planes, de forma quadrangular, alineades en sentit est-oest i situades perpendicularment junt al mur romà 35, a sobre del torturà.

Cota màxima: 10,379 m

Cota mínima: 10,159 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 20, 25 i 29. Cobreix a: 30. Tallat per: 47.

S'entreguen a: 35.

UE 38: Estrat marró vermellós, argilós, de textura granulosa, amb petits fragments de morter i alguns carbons. Aparegué per sota del mur 15 i del paviment de *signinum* 19.

Cota màxima: 10,628 m

Cota mínima: 10,548 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 5, 19 i 23. Cobreix a: 41 i 44. Tallat per: 50 i 51.

UE 39: Estrat marró fosc, de textura terrosa, que corresponia a un nivell d'enderroc format per pedres sorrenques de mida mitjana i gran, alguns fragments de morter de calç i fragments ceràmics.

Cota màxima: 11,620 m

Cota mínima: 10,540 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 3, 4 i 5. Cobreix a: 24. Tallat per: 48.

En contacte amb: 16.

UE 40: Estrat granulós de color marró vermellós i superfície terrosa. Es va localitzar just al tall est de la cala i la gran part del nivell s'estenia per fora d'ella. No va ser del tot excavat ja que en aquest punt va ser assolida la profunditat desitjada per al pas de la galeria.

Cota màxima: 10,20 m

Cota mínima: 10,03 m al finalitzar l'excavació.

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 20.

UE 41: Gran carreu de pedra sorrenca, paral·lelepíped, situat horitzontalment a l'angle nord-oest de la cala, per sota del mur romà 15 i amortitzat per ell i per el paviment de *signinum* 19. Feia un mínim de 20 cm d'amplada per 92 cm de llargada, ja que s'enfonsava fora dels límits de la cala. S'hi va trobar en relació a un altre paviment d'*opus signinum* (UE 27), el qual se li adossava.

Cota màxima: 10,598 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 19, 38 i 44. Se li entrega: 27. Tallat per: 46 i 51.

UE 42: Fossa localitzada al tall est de la cala, a la part buidada abans d'iniciar la intervenció arqueològica. Va ser tallada per la rasa de la claveguera 7, cosa que ens impossibilita de conèixer les seves dimensions.

Cota màxima: 12,20 m

Cota mínima: 11,06 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Reblert per: 2. Talla a: 10. Tallat per: 45, 46.

UE 43: Mur modern fet de pedres i morter de calç, de 48 cm d'alçada per 57 cm d'amplada. Es trobava a la part de la cala buidada abans de començar la intervenció arqueològica i era únicament visible al tall est.

Cota màxima: 12,788 m

Cota mínima: 12,308 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 1. Cobreix a: 2 i 28.

UE 44: Estrat grisós, de textura molt fina, quasi llimosa, amb petites restes de calç i alguns carbons. S'hi localitzà a l'angle nord-oest de la cala, junt al carreu 41 i s'estenia per sobre dels paviments 27 i 21.

Cota màxima: 10,548 m

Cota mínima: 10,46 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 20 i 38. Cobreix a: 21, 27 i 41. Tallat per: 50.

UE 45: Trinxera vertical i profunda, de forma rectangular, realitzada a l'estratigrafia per allotjar la claveguera 7.

Cota màxima: 12,50 m

Cota mínima: 10,60 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 2, 3, 4, 5, 10, 16, 18 i 42. Reblert per: 7.

UE 46: Trinxera ampla i profunda feta a l'estratigrafia, de forma rectangular, efectuada per col·locar la fonamentació de l'edifici vell de l'Ajuntament.

Cota màxima: 12,149 m

Cota mínima: Al moment final de l'excavació era de: 10,398 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 2, 5, 9, 10, 15, 19, 20, 21, 27, 28, 41 i 42.

Reblert per: 11.

UE 47: Trinxera moderna de forma quadrangular, molt profunda, feta a l'estratigrafia per col·locar el fonament 6.

Cota màxima: 12,47 m

Cota mínima: Al finalitzar l'excavació era de: 9,90 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 3, 4, 5, 17, 20, 25, 29, 30, 35 i 37. Reblert per: 6.

UE 48: Trinxera de fonamentació moderna, de forma quadrangular i molt profunda, que traspassava el nivell del torturà.

Cota màxima: 11,160 m

Cota mínima: 9,66 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 3, 4, 5, 17, 20, 24, 25, 26, 29, 30, 31, 32, 33 i 39. Tallat per: 49. Reblert per: 14.

UE 49: Trinxera ampla i profunda feta a l'estratigrafia per allotjar el fonament de l'Ajuntament nou.

Cota màxima: 12,98 m

Cota mínima: 10,24 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 3, 4, 5, 6, 14, 17, 20, 25, 26, 29, 31 i 48. Reblert per: 12.

UE 50: Trinxera de forma quadrangular, molt profunda, feta a l'estratigrafia per allotjar el fonament 13.

Cota màxima: 12,37 m

Cota mínima: Al finalitzar l'excavació era de 10,09 m

Relacions estratigràfiques: Talla a: 5, 7, 20, 23, 38 i 44. Reblert per: 13.

UE 51: Arrasament rectangular per bastir el mur romà 15.

Cota mínima: 10,598 m

Relacions estatigràfiques: Cobert per: 15. Talla a: 38 i 41.

UE 52: Arrasament rectangular fet al torturà per col·locar el mur romà 17.

Cota mínima: 10,084 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 17. Talla a: 30.

UE 53: Arrasament fet al torturà per bastir el mur romà 35.

Cota mínima: 10,20 m

Relacions estratigràfiques: Cobert per: 35. Talla a: 30.

6. MATERIAL CERÀMIC

L'excavació del carrer de la Font de Sant Miquel ha proporcionat un material ceràmic molt homogeni. És abundant la presència de restes ceràmiques constructives, especialment en forma de *tegulae* i d'*imbrices*. Més esporàdics són els fragments d'estucs, alguns d'ells pintats.

En quant a vaixel·la fina de taula, és important el grup de les africanes tardanes, concretament les del tipus Clara D. És també destacable el conjunt de ceràmica comuna oxidada romana, principalment la de pastes color beige, seguides per les de cocció reductora, entre les que trobem algunes formes típiques baix-imperials i altres fragments més difícils de classificar cronològicament però que podrien situar-se en un moment immediatament posterior. És també important la presència de ceràmica africana de cuina, fonamentalment d'olles i de plats tapadores.

En general, les formes datables de ceràmica poden incloure's en un arc cronològic que va principalment des del segle V al VII dc.

Quant a grans recipients d'emmagatzematge, és indiscutible el predomini amfòric, en una quantitat numèrica tan elevada, que destaca per sobre de qualsevol altre tipus ceràmic trobat a l'excavació. De les àmfores, el predomini absolut, numèrica i tipològicament, és per a les de procedència africana, principalment les d'oli. Són també importants les originàries de la Mediterrània oriental i en tercer lloc les provinents de la Bètica. En conjunt, el material amfòric proposa una cronologia dels segles V-VII dc.

El catàleg ceràmic ofereix una visió global del material més important aparegut a l'excavació. S'inclou la cronologia generalment consensuada pels diferents autors. En el cas de divergències entre diferents opinions, s'han inclòs les diverses propostes cronològiques, amb els autors corresponents.

Per altra banda, volem esmentar l'existència de dos nivells (UE 36 i 40) excavats únicament en una petita part, ja que foren localitzats al límit est de la cala. Tots dos descansaven sobre el torturà i proporcionaren materials ceràmics amb una cronologia més antiga, situable en conjunt entre els segles II-III dc. En aquests dos punts el torturà semblava iniciar una depressió i segurament aquests estrats, d'escassa potència, puguin tractar-se de dos nivells residuals que actuaven terraplenant el terreny. El fet que cap dels dos hagi estat excavat en la seva totalitat relativitza la seva cronologia. De totes maneres, contenien algunes sigil.lates sud-gàl.liques ben conservades i hem considerat interessant de incloure-les al catàleg ceràmic.

7. CATÀLEG CERÀMIC

UE 3:

2002-3-1: Fragment de vora de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Hayes 93 A. Pasta ataronjada i rugosa, amb punts de calç i petits vacuols. Vernís de color taronja fort a la vora i a la superfície interna de la peça. **Figura núm. 1.**

Dimensions: Diàmetre vora: 22 cm.

Cronologia: 470-500 (HAYES, 1972).

Finals s. V-mitjans s. VI (WAAGÉ, 1948: tav. IX).

UE 5:

2002-5-1: Fragment de vora de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Lamboglia 1/ Hayes 99. Pasta oxidada i rugosa, de color vermell, amb desgreixant de calç. Les superfícies presenten un vernís vermell ataronjat i espès. **Figura núm. 2.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 18 cm.

Cronologia: 530-580.

2002-5-2: Fragment de vora de ceràmica africana de cuina. Forma Lamboglia 10 A. Pasta oxidada i rugosa, de color vermellós, amb desgreixant de calç. Les superfícies presenten un vernís escadusser, amb bombolles d'aire. **Figura núm. 3.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 24 cm.

Cronologia: Entre la primera meitat del s. II i finals del s. IV o inicis del s. V.

2002-5-3: Fragment de vora de ceràmica africana de cuina. Forma Ostia III, 108 (AQUILUÉ, 1995: 69). Pasta oxidada, de color vermellós, de textura rugosa, amb desgreixant de calç i de petits grans de color negre. El llavi té forma ametllada. La superfície interna està estriada i l'externa fumada. **Figura núm. 4.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 31 cm.

Cronologia: Primera meitat del s. III fins el s. V (AQUILUÉ, 1995: 69).

Mitjans del s. IV a inicis del s. V (ATLANTE, 219).

2002-5-4: Fragment de vora d'un plat-tapadora de ceràmica africana de cuina. Forma Ostia I, 261. Pasta vermella i rugosa, amb desgreixant de calç. Superfícies fumades. L'exterior està, a més, estriada. **Figura núm. 5.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 21 cm.

Cronologia: Des d'època antonina fins a finals del s. IV al V dc.

2002-5-5: Vora, coll i arrencament de nansa d'un *olpe* de ceràmica comuna romana de producció local feta a torn. Pasta oxidada, de color marró-rosat, amb desgreixant de quars i de calç. La superfície externa està coberta d'un vernís de color vermell clar que pràcticament ha desaparegut en la seva totalitat. La superfície interna de la vora presenta restes de pintura vermella i conserva part d'un fris d'oves. Probablement correspon a una gerra d'una sola ansa que arrenca de la motllura del coll. **Figura núm. 6.**

Dimensions: Diàmetre vora: 5,4 cm.

202-5-6: Dos fragments de vora i paret de ceràmica comuna romana, imitació de la forma Atlante XLVIII, 7/ Hayes 81. Pasta oxidada, de color beige, amb desgreixant de quars i partícules de calç i de mica. Porta la vora fumada.

Figura núm. 7.

Dimensions: Diàmetre interior vora: 20 cm.

Cronologia: La forma original es data al 360-440 (Atlante) i a la segona meitat del s. V (Hayes).

2202-5-7: Fragment de vora i paret de ceràmica comuna romana a torn. Pasta beige, depurada, amb desgreixant format per grans de quars i partícules de calç i de mica. La vora està fumada. **Figura núm. 8.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 20 cm.

2202-5-8: Fragment de vora de ceràmica comuna romana a torn. Pasta oxidada, de color marró-vermellosa, de textura fina, amb partícules de calç i de mica.

Figura núm. 9.

Dimensions: Diàmetre vora: 11 cm.

2002-5-9: Fragment de vora amb distel de ceràmica comuna romana a torn. Pasta oxidada, de color beige, de textura molt fina, amb desgreixant format per partícules de calç i de mica. **Figura núm. 10.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 22 cm.

2002-5-10: Dos fragments de fons i paret d'un morter de ceràmica comuna romana.

Pasta de color beige, ben depurada, amb desgreixant de quars i de calç. La superfície interna presenta adherides diverses pedretes de basalt com a element abrasiu. **Figura núm. 11.**

Dimensions: Diàmetre vora: 9 cm.

2202-5-11: Fragment de vora d'àmfora africana. Forma Keay XXXVI-B. Pasta vermella, rugosa, amb desgreixant de calç i algunes vacuoles. Superfícies fumades. **Figura núm. 12.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 8 cm.

Cronologia: Inicis del s. V- mitjans del s. VI dc.

2002-5-12: Fragment de vora d'una àmfora bètica. Forma Keay XLI. Pasta oxidada, de color beige i de superfícies rosades, de textura exfoliant i desgreixant format per grans de quars i de calç i per petites partícules negres. Les superfícies presents restes minses d'engalba groguenca. **Figura núm. 13.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 9 cm.

Cronologia: Segles IV- VI dc.

2002-5-13: Fragment de vora d'àmfora oriental. Forma Late Roman 4. Pasta oxidada, de color marró clar, de textura fina, amb desgreixant de calç i de mica. **Figura núm. 14.**

Dimensions: Diàmetre vora: 11 cm.

Cronologia: Segle IV-VII dc.

2002-5-14: Fragment de vora d'àmfora africana. Forma Keay LVII. Pasta vermellova, rugosa, amb desgreixant molt fi de calç. Superfície exterior fumada i amb decoració de pentinats horitzontals. Es conserven restes molt fines d'engalba groguenca a la superfície externa. **Figura núm. 15.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 11 cm.

Cronologia: Des de mitjans del s. V al VII dc.

UE 19:

2002-19-1: Fragment de vora de ceràmica sigil.lata Lucente. Pasta oxidada, de color ataronjat, amb desgreixant quasi imperceptible format per petites partícules de calç. Porta un vernís de color ataronjat amb reflexes metàl.lics. **Figura núm. 16.**

Dimensions: Diàmetre vora: 39 cm.

UE 20:

2002-20-1: Fragment de vora i paret d'una copa de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Atlante LI, 9. Pasta ataronjada i rugosa, amb desgreixant de calç. Les superfícies estan cobertes d'un vernís espés de color ataronjat. **Figura núm. 17.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 16 cm.

Cronologia: Des de finals del s. V a inicis del s. VI dc.

UE 25:

2002-25-1: Fragment de vora i paret d'una olla de ceràmica africana de cuina. Forma VILA-ROMA 5.40, amb la vora reentrant, destinada a allotjar una tapadora. Pasta vermella, de textura rugosa, amb desgreixant de calç. Superfície exterior fumada. **Figura núm. 18.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 15 cm.

Cronologia: 400-450 dc (AA.DD, 1989: 198).

2002-25-2: Fragment de vora i paret d'un plat-tapadora de ceràmica africana de cuina. Forma Ostia I, 261. Pasta oxidada, de color marró-rosada, rugosa, amb desgreixant de calç. **Figura núm. 19.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 19 cm.

Cronologia: Des d'època antonina-severa fins a finals del s. IV o inici del s. V.

2002-25-3: Fragment de vora d'una olla de ceràmica comuna romana feta a torn. La vora és reentrant, per poder encaixar una tapadora. La pasta és de coccio reductora, de color gris fosc, grollera, amb un desgreixant molt visible format per grans de quars, calç, làmines de pissarra o altre mineral volcànic i partícules de mica. La superfície externa està polida i presenta una patina cendrosa. Aquesta forma es coneix en ceràmica africana de cuina: Forma VILA-ROMA 5.40. **Figura núm. 20.**

Dimensions: Diàmetre vora: 16 cm.

Cronologia: La forma original en cuina africana té una cronologia de 400-450 dc (AADD, 1989: 198).

2002-25-4: Fragment de vora i paret de ceràmica comuna romana a torn. Pasta oxidada, de color marró fosc, grollera, amb desgreixant molt visible format per grossos grans de quars, calç i mica. Superfície polida, amb patina cendrosa i brunyit a l'exterior. **Figura núm. 21.**

2002-25-5: Fragment de vora d'àmfora africana. Forma Keay LXII. Pasta marró-vermellosa, molt homogènia i rugosa, amb nombrosos grans de mica. Superfície externa fumada. **Figura núm. 22.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 12 cm.

Cronologia: Del s. V al VII dc.

2002-25-6: Fragment de vora amb arrencament de nansa d'àmfora oriental. Forma Late roman 1. Pasta oxidada, de color marró-rosat, textura fina i amb desgreixant format per calç, mica i un mineral negre i brillant indeterminat, molt nombrós a tota la peça. **Figura núm. 23.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 5,4 cm.

Cronologia: Del s. IV al VII dc.

UE 29:

2002-29-1: Dos fragments de vora i paret d'un bol amb vora en distel de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Hayes 91 D/ Atlante XLIX, 8. Pasta vermell rosat, rugosa, amb desgreixant de calç i un altre de color negre indeterminat. Porta un vernís granatós a la vora i a la superfície interna de la peça. **Figura núm. 24.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 18 cm.

Cronologia: Del 600 al 650 segons Hayes.

2002-29-2: Fragment de vora i paret d'un plat de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Hayes 64/ Atlante fig. XXXVII, 6. Pasta de color vermell rosat, rugosa, amb desgreixant de calç i partícules de mica. Presenta un vernís vermellós a la superfície interna, a la vora i a part de la superfície externa. **Figura núm. 25.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 29 cm.

Cronologia: Inicis-mitjans del s. V dc.

2002-29-3: Fragment de vora i paret d'un bol de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Hayes 81/ Atlante fig. XLVLLL, 1. Pasta ataronjada, rugosa, amb punts de calç i d'un mineral negre indeterminat. Porta un vernís vermell-ataronjat a la superfície interna i a part de l'externa. **Figura núm. 26.**

Cronologia: Segona meitat del s. V dc.

2002-29-4: Fragment de vora i paret d'àmfora africana. Forma Keay XXXV-B. Pasta vermella i grisa, rugosa, amb desgreixant gruixut de calç i alguns vacuols. Porta una engalba groga a la superfície externa. **Figura núm. 27.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 7,6 cm.

Cronologia: De finals del s. IV al s. VI dc.

UE 33:

2002-33-1: Fragment de vora d'un plat de ceràmica sigil.lata clara D. Forma Hayes 81 A/ Atlante XLVIII, 5. Pasta oxidada, de color vermell, amb desgreixant de calç. Té un vernís vermellós, tant a l'interior com a l'exterior. **Figura núm. 28.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 17 cm.

Cronologia: Segons Hayes, segona meitat del s V dc.

2002-33-2: Fragment de vora i paret d'una cassola de ceràmica africana de cuina. Forma Ostia III, 108. Pasta oxidada, de color vermellós i amb desgreixant de calç. Superfície externa fumada. **Figura núm. 29.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 20 cm.

Cronologia: De la primera meitat del s. III al s. V (AQUILUÉ, 1995: 69).

Des de mitjans del s. IV a inicis del s. V (ATLANTE, 1981: 219).

2002-33-3: Fragment de vora i paret de ceràmica comuna romana a torn. Aquesta forma es troba produïda en sigil.lata clara D, forma Lamboglia 58. Pasta oxidada, de color marró clar, amb desgreixant de quars, calç i partícules de mica. **Figura núm. 30.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 20 cm.

Cronologia: Inicis del s. V- 500 dc (HAYES, 1977).

2002-33-4: Fragment de vora de morter en ceràmica romana a torn. Pasta beige, amb desgreixant de quars, calç i partícules de mica. **Figura núm. 31.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 19 cm.

2002-33-5: Quatre fragments de vora i paret d'una olla en ceràmica reduïda a torn. Pasta grollera, de color gris negrós amb desgreixant de quars i partícules de calç i de mica. Superfícies polides. **Figura núm. 32.**

Dimensions: Diàmetre vora: 11 cm.

2002-33-6: Fragment de vora i paret d'una cassola en ceràmica comuna reduïda baix-imperial. Forma 2.1 (REYNOLDS, 1985) o 22 (CATHMA, 1987). Pasta grollera, de color gris fort, amb desgreixant format per grans de quars i partícules de mica. Les superfícies estan espatulades i ben acabades. **Figura núm. 33.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 44 cm.

Cronologia: 475-600 (REYNOLDS, 1985).

500-600 (CATHMA, 1987).

UE 36:

2002-36-1: Fragment de vora i paret d'una copa feta en ceràmica sigil.lata sudgàl.lica. Forma Dragendorff 24/25 b-c. Pasta oxidada de color vermell marronós, molt depurada, amb partícules de calç. Les superfícies porten un vernís de bona qualitat, de color vermell fosc. Porta una decoració realitzada a rodeta a la superfície externa, entre el llavi i l'aresta. **Figura núm. 34.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 12 cm.

Cronologia: 40-120 dc.

2002-36-2: Fragment de vora i paret d'una copa de ceràmica sigil.lata sudgàl.lica. Forma Dragendorff 37. Pasta oxidada de color vermell marronós, molt depurada, amb partícules de calç. Superfícies amb vernís de bona qualitat, espés, de color vermell marronós. **Figura núm. 35.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 11 cm.

Cronologia: 40-120 dc.

2002-36-3: Fragment de vora d'un plat amb llavi penjant de ceràmica sigil·lata sudgal·lica. Forma Dragendorff 36. Pasta de color vermell marronós, molt depurada, amb partícules de calç. Superfícies amb vernís espès, de color vermell fosc i de bona qualitat. La part superior del llavi presenta una decoració a barbotina de temàtica vegetal. **Figura núm. 36.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 11 cm.

Cronologia: 60/160 dc.

2002-36-4: Fragment de vora i paret d'una cassola de ceràmica de cuina africana. Forma Ostia II, 306. Pasta oxidada de color vermell rosat, de textura rugosa, amb desgreixant de calç i mica. Superfície externa fumada. **Figura núm. 37.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 34 cm.

Cronologia: Des d'època flavia a mitjans del s. II dc.

UE 39:

2002-39-1: Fragment de vora i paret d'una cassola feta en ceràmica africana de cuina. Forma Ostia III, 267. Pasta rosada, rugosa, amb partícules de mica i d'altres negroses indeterminades. Superfície exterior fumada. La part interna presenta unes acanaladures fetes amb el torn. **Figura núm. 38.**

Dimensions: Diàmetre vora: 17 cm.

Cronologia: Des d'inicis del s. II fins al s. V dc.

UE 40:

2002-40-1: Set fragments de vora i paret d'una sigil.lata sudgàl.lica. Forma Dragendorff 29b. Pasta oxidada de color vermell marronós, ben depurada, amb desgreixant de calç. La recobreix un vernís espès de color granat fosc. La superfície exterior porta una decoració a motllo amb frisos vegetals i una escena de cacera de poca qualitat. **Figura núm. 39.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 26 cm.

Cronologia: 40/90 dc.

2002-40-2: Fragment de vora d'una copa en ceràmica sigil.lata Clara A. Forma Hayes 9A/ Lamboglia 2a. Pasta rugosa, de color vermell, amb desgreixant de calç i de mica. Totes dues superfícies estan recobertes d'un vernís vermell, amb minúscules bombolles d'aire, que li donen un aspecte rugós. **Figura núm. 40.**

Dimensions: Diàmetre interior vora: 19 cm.

Cronologia: 100/160 dc.

8. CONCLUSIONS

Les estructures aparegudes al carrer de la Font de Sant Miquel possiblement defineixen un àrea de residència ubicada en una zona monumental de l'antiga Barcino i que es localitzà propera a l'antic fòrum de la ciutat. El conjunt pertany a un moment baix-imperial, segurament al voltant del segle V dc. És destacable la perduració en la trajectòria i ocupació *in situ* dels murs moderns en relació amb els romans, ja que no només ocupen el mateix espai físic sinó que, a més, s'arriben a superposar estructuralment als antics.

Els estrats d'amortització ens indiquen un abandó com a zona residencial al llarg dels segles VI i VII dc. La gran quantitat de fragments d'àmfora trobats, potser ens indiquin un ús de caire industrial. No hem pogut constatar estructures construïdes en aquest període. Aquests nivells visigòtics seran alhora amortitzats en un moment immediatament posterior per dues sitges excavades al terra i al torturà. Una d'elles conté un material ceràmic situable també als segles VI i VII dc. De totes maneres, dins la mateixa estructura es conservava una olla feta en coccio reductora, de parets primes i so metàl·lic que recorda a peces de factura similar fabricades a l'època alt-medieval.

Al respecte, és interessant igualment destacar la presència de les restes humanes dins la mateixa sitja, el fet inusual en sitges d'època tardo-romana i una certa freqüència, en canvi, de similars casos en cronologies alt-medievals. No hem d'oblidar tampoc la proximitat de l'església alt-medieval de Sant Miquel, a la plaça homònima. Aquesta edificació, possiblement existent ja al segle X i que potser ens

parli d'un lloc de culte anterior, va ser construïda fent servir restes termals romanes i comptava amb fossar adjacent. Recordem el costum cristià d'enterrar els morts a la sagrera de l'església. En aquest sentit, podem contemplar la possibilitat de què les restes òssies trobades durant la intervenció efectuada al carrer de la Font de Sant Miquel, puguin ser apropiades a un horitzó cronològic alt-medieval.

9. BIBLIOGRAFIA

AADD (1981): Atlante delle forme ceramiche I. Ceramica fine romana del bacino Mediterraneo (Medio e tardo impero). Roma.

AADD (1989): Un abocador del s. V DC en el fòrum provincial de Tàrraco. Memòries d'excavació, núm. 2. Taller Escola d'Arqueologia. Tarragona.

AADD (1992): Història de Barcelona. Vol. I-II. Fundació Enciclopèdia Catalana. Barcelona.

AADD (1993): *Lattara 6*. Mélanges d'histoire et d'archéologie de Lattes. Lattes.

AQUILUÉ ABADÍAS, J. (1987): Las cerámicas africanas de la ciudad romana de Baetulo (Hispania Tarraconensis). BAR International Series, núm. 337.

AQUILUÉ ABADÍAS, J. (1995): *La cerámica común africana. Monografies Emporitanes*, vol. VIII. Barcelona.

AULADELL, J. (1996): Memòria de la intervenció arqueològica a l'edifici de l'Ajuntament. Intervenció 1.161 (Ciutat Vella, Barcelona). Centre d'Arqueologia de la Ciutat. Barcelona.

BALIL, A. (1960): *El mosaico romano de la iglesia de San Miguel. Cuadernos de Arqueologia e Historia de la Ciudad.* Núm. 1, p. 21-74. Barcelona.

BELTRAN, J. i altres (1997): BELTRAN, J.; GONZÁLVEZ, L.; MARTIN, A.; REVILLA, E.: Memòria d'intervenció arqueològica al solar de l'antic Arxiu Administratiu de la Ciutat de Barcelona, 1994-1995. Servei d'Arqueologia Urbana. Barcelona.

C.A.C (1989): Memòria de la intervenció arqueològica a la Plaça de Sant Miquel (Ciutat Vella, Barcelona). Centre D'Arqueologia de la Ciutat. Barcelona.

C.A.T.H.M.A (1987): *Importations de céramiques communes méditerranéennes dans le Midi de la Gaule (V-IIIème s.).* IV Congresso de Cerâmica medieval do Mediterrâneo occidental. Lisbonne 1987 (1989).

DRAGENDORFF, H (1895): Terra Sigillata. Bonner Jahrbucher, 46, 1895, p. 18-155 i 47, 1896, p. 54-163.

HAYES J. W. (1972): Late Roman Pottery. Londres.

HAYES, J. W. (1977): Supplement to Late Roman Pottery. Londres.

HERMET, F (1934): La Graufesenque (Condatomago): Vases sigillés, graffites. Paris.

HUERTAS ARROYO (1995): Memòria de la intervenció arqueològica a l'Ajuntament de Barcelona. Ciutat Vella, Barcelona. Centre d'Arqueologia de la Ciutat. Barcelona.

LAMBOGLIA, N. (1963): *Nuove osservazioni sulla terra sigillata chiara. Rev. d'Etudes Ligures.* Volum XXIX, 3-4, p. 145-212.

PALLARÉS, F. (1969): *Las excavaciones de la plaza de San Miguel. Cuadernos de Arqueologia e Historia de la Ciudad.* núm. 13, p. 5-42.

PEACOCK, DPS.; WILLIAMS, DF. (1986): Amphorae and the Roman Economy. Londres.

PERNON, J. et alii (1990): *La céramique de l'atelier de portiers de Portout (Savoie).* Suppl. à la *Revue Archéologique de Narbonnaise.*

REYNOLDS, P. (1985): *Cerámica tardorromana modelada a mano de carácter local, regional y de importación en la provincia de Alicante. Lucentum IV,* p. 245-267. Alicante,

VEGAS, M. (1973): Cerámica común romana del Mediterráneo Occidental. Publicaciones Eventuales, núm. 22. Barcelona.

VERNHET, A. (1976): *Création flavienne de six services de vaisselle à la Graufesenque. Figlina*, núm. 1, p. 13-27.

WAAGÉ, F. O. (1948): Hellenistic and Roman tableware of North-Syria, Antioch and the Orontes IV, part I. Princenton.

ANNEX 1

INVENTARI DEL MATERIAL ARQUEOLÒGIC

CODI INVENTARI

UE	Núm diferencial	Núm fragments	Codi classificació	Definició fragment	Tipologia	Tècnica	Pasta	Decoració externa	Decoració interna	Acabat extern	Acabat intern	Cronologia	Observacions
1		1	50015	VO									
1		3	50005	SF									
1		1	50005	VO									
1		1	50014	VO									
1		1	50031	VO								MODERNA	
1		2	13300	SF									
1		1	13312	SF									
1		1	13404	SF		TO	AO						
1		1	14003	SF		TO	AO			VI	VI		
1		2	14003	SF		TO	AO			VI	VI		MARRO
1		1	14003	VO	PAT					VI	VI		MATEIXA PEÇA. VIDRAT MARRO FOSC
1		1	14300	VO						VI	VI		VIDRAT MARRO A L'INTERIOR I A LA VORA
1		1	14003	SF		TO	AO				VI		VIDRAT MARRO
1		1	14003	SF						VI	VI		VIDRAT MARRO
3		2	50015	VO									
3		1	50015	SF									
3		1	50005	VO									
3		2	50008										
3		1	50012										
3		1	40000										FRAGMENT DE PAVIMENT
3		2	60051										PEDRA D'ESMOLAR
3		1	60051										
3		16	13312	SF									DENT D'OVI-CAPRÍ
3	1	1	13115	VO	HAYES 93A							470-500 (HAYES)	FIN. V/INICIS VI (WAAGÉ, 1948)
4		1	50005	VO									
4		1	50005	SF									
4		3	50025	VO									
4		2	50032	VO		TO	AO					XVIII-XIX	AMBDUES VERD CLAR I FOSC
4		1	50031	VO		TO	AO					XVII-XVIII	
4		2	13400	SF		TO	GO						
4		1	13400	SF		TO	AO			EN			PASTA BEIGE. ENGALBA NEGRA
4		1	13400	SF		TO	AO						
4		2	13400	SF		TO	AO			ES			

29		1	13250	SF		TO	AO			EN	EN		ENGALBA VERMELLOSA
29		1	13250	CR		TO	AO			AL	EN		ENGALBA BEIGE
29		1	13250	SF						EN			ENGALBA BLANQUINOSA. PROCEDÈNCIA AFRICANA
29		1	13258	VO									TRENCADA
29		1	13258	SF									EXTERIOR ESTRIAT
29		3	13258	SF									
29		1	13258	SF						PC			EXTERIOR FUMAT
29		2	13252	SF		TO	GR						MATEIXA PEÇA
29		2	13262	SF		TO	BE				EN		MATEIXA PEÇA. ENGALBA AMARRONADA
29		2	13262	SF		TO	BE						MATEIXA PEÇA
29		1	13262	NA		TO	BE						
29		2	13320	SF									MATEIXA PEÇA
29		55	13300	SF									
29		1	13312	VO	KEY LV								
29	4	1	13312	VO	KEY XXXV-B						FIN IV/VI DC		
29		1	13312	VO	KEY XXXV-B						FIN IV/VI DC		
29		2	13312	PI									
29		2	13312	NA									
29		147	13312	SF									
29		2	13309	SF									
29		1	13313	NA	LATE ROMAN 1								
29		4	13313	SF									
31		1	50005	VO									
31		1	50005	SF									
31		1	13320	SF									
31		17	13312	SF									
31		4	13300	SF									
31		1	13115	SF									
31		1	13250	SF						EN			ENGALBA GROGA. PROCEDÈNCIA AFRICANA
31		1	13252	SF		TO	GR						
31		6	60051										
31		2	60054										PETXINES
33		2	50003										
33		3	50005	VO									
33		1	50015	VO									
33		3	50015	SF									
33		1	50005	SF									
33		45	50005	VO									LLENÇATS
33		48	50005	SF									LLENÇATS
33		10	50015	VO									LLENÇATS

33		1	13250	SF		TO	AO			EN			ENGALBA GROGUENCA
33		1	13250	SF		TO	AO			EN			ENGALBA CLARA. PROCEDÈNCIA AFRICANA
33		2	13251	SF		TO	GR						
33	5	3	13252	VO	OLL	TO	GR						MATEIXA PEÇA
33		15	13252	SF	OLL	TO	GR						MATEIXA PEÇA QUE ANTERIOR
33	6	1	13252	VO		TO	GR				475-600		REYNOLDS 1985 FORMA 2.1
33		1	13252	VO		TO	GR						
33		1	13252	VO		TO	GR			PC/ES			
33		1	13252	FO		TO	GR						PLA
33		1	13252	SF		TO	GR	IX					
33		1	13252	SF		TO	AR						
33		1	13252	SF		TO	GR						CREMAT
33		1	13252	SF		TO	GR			PC			
33		4	13252	SF		TO	GR			AL			
33		14	13252	SF		TO	GR						
33	2	1	13258	VO	OSTIA III, 108								1/2 IV/IN. V (ATL.), 1a. 1/2 III/IV (AQUILUÉ). VORA FUMADA
33		1	13261	VO	PTF						360-440 (ATL.)		ATLANTE XLVIII, 7
33		1	13258	FO									ESTRIAT
33		40	13300	SF									
33		67	13312	SF									
33		1	13313	SF									
33		1	13309	NA	KEAY XIII						225-1/2 V DC		
35		1	50009										
35		4	50003										
36		1	50005	VO									
36		2	50005	SF									
36		2	50015	SF									
36		2	60051										COSTELLES
36		1	60051										QUEIXAL
36		1	13114	SF									
36		1	13150	SF			BE			EN			ENGALBA VERMELLOSA
36		1	13250	FO		TO	AO						BEIGE. UMBIL.LICAT
36		1	13250	SF		TO	AO						BEIGE
36		1	13250	SF		TO	AO						
36		2	13251	SF		TO	AR			EN			MATEIXA PEÇA. ENGALBA GRISA FOSCA
36		3	13258	FO									ESTRIAT
36		1	13258	FO									ESTRIAT I LLEUGERAMENT CORB
36		1	13320	SF									
36		5	13300	SF									
36		4	13312	SF									

40	1	7	13106	VO/C	DRAG. 29B			MO			40-90 DC	
40	2	1	13111	VO	LAMB 2a/HAYES 9a			RO			100-160 DC	
40		1	13204	RO								
40		2	13250	SF								
40		1	13250	SF					EN			ENGALBA CLARA. PROCEDÈNCIA AFRICANA
40		1	13252	SF		TO	GR	ES				
40		1	13306	AN								
40		1	13312	PI								
40		12	13312	SF								
44		2	50005	SF								
44		1	50013									ESTUC PINTAT VERMELL
44		1	60051									
44		1	13114									
44		1	13116	VO								
44		1	13250	SF		TO	AO					BEIGE
44		1	13300	SF								
44		1	13300	SF								PRODUCCIÓ LOCAL
44		8	13312	SF								
33		1	40005									FORMA SEMI-CERCLE. REAPROFITADA

Codis de classificació i inventari

CLASSIFICACIÓ

CERÀMICA

1. Classificació

11000	Prehistòrica	13050	campaniana/vernís negre indeterminada
11001	Neolítica	13051	precampaniana
11050	del Courè	13052	campaniana A
11100	del Bronze	13053	campaniana A tardana
11101	“ antic	13054	campaniana B
11102	“ mig	13055	campaniana boide
11103	“ final	13056	campaniana C
12000	Protohistòrica sense determinar	13057	campaniana empuritàna
12001	Feno-púnica indeterminada	13058	etrusca vernís negre
12002	“ engalba vermell	13059	imitacions campanianes
12003	“ engalba negre	13060	vernís negre púnic
12004	“ comuna	13100	terra sigil·lata indeterminada
12005	grega d'occident	13101	presigil·lata
12050	roja a torn	13102	t.s. precoç
12051	engalba roja	13103	t.s. aretina
12052	pintada	13104	t.s. itàlica
12053	comuna ibèrica	13105	t.s. tardo-itàlica
12054	grisa de la costa catalana	13106	t.s. sudgàl·lica
12055	grollera	13107	t.s. marmorata
12056	grans recipient d'emmagatzematge	13108	t.s. hispànica
13000	Món Clàssic sense determinar	13109	t.s. hispànica tardana
13001	grega indeterminada	13110	t.s. hispànica indeterminada
13002	buchero nero	13111	t.s. africana A
13003	àtica figures negres	13112	t.s. africana A/D
13004	àtica figures vermelles	13113	t.s. africana A/C
13005	àtica vernís negre	13114	t.s. africana C
13006	taller de les petites estampetes	13115	t.s. africana D
13007	taller de Rhode	13116	t.s. africana indeterminada
13008	taller de Nikia-Ion	13117	imitacions t.s. hispànica
13009	taller pàteres 3 palmetes radials	13118	t.s. clara B
		13119	t.s. lucente
		13120	paleocristiana grisa
		13121	paleocristiana ataronjada
		13122	late Roman C
		13123	produccions orientals
		13124	vidrada romana
		13125	imitacions Clara D
		13126	paleocristiana pintada
		13150	parets fines indeterminades
		13151	p.f. itàliques

13152	p.f. d'Aco	13311	" lusitana	14057	" दौरada (reflex metàl·lic)
13153	p.f. sudgàl·liques	13312	" africana	14058	" a motllo
13154	p.f. de clorofolla d'ou	13313	" oriental	14059	" comú oxidada
13155	p.f. hispàniques	13314	soports d'àmfores	14060	" comú reduïda
13156	imitacions parets fines	13315	anforiscos	14100	vidrada blanca
13200	llàntia indeterminada	13316	disc terra cuita	14101	blanca i blava
13201	ll. grega	13317	taps	14102	" de Barcelona
13202	ll. republicana	13318	fragments vasos retallats	14103	" catalana
13203	ll. republicana vernís negre	13319	altres accesoris	14104	" d'orles diverses
13204	ll. imperial	13320	dollia	14105	" de la butifarra
13205	ll. imperial de volutes	13321	àmfora rodia	14106	" de l'arracada
13206	ll. imperial de disc	13322	àmfora corintia	14107	" d'influència francesa
13207	ll. imperial de canal	13323	àmfora Samos	14108	" de la cirereta
13208	ll. africana	13400	comuna a torn oxidada època indeterminada	14109	" de faixes o cintes
13209	ll. africana paleocristiana	13401	comuna a mà oxidada època indeterminada	14110	" de la Segarra
13210	ll. africana ARS	13402	comuna a torn reduïda època indeterminada	14111	" d'Escornelbou
13250	comuna oxidada	13403	comuna a mà reduïda època indeterminada	14112	" de la panotxa
13251	" reduïda	13404	comuna oxidada època indeterminada	14113	" regalats
13252	" reduïda baix-imperial	13405	comuna reduïda època indeterminada	14114	" de Poblet
13253	" engalba blanca	14000	Món Medieval i Modern indeterminat	14115	" de sanefa negativa
13254	" engalba negra	14001	comuna oxidada a mà	14116	" de transició
13255	" engalba vermell	14002	comuna oxidada a torn	14117	" amb la Tau
13256	" roig pompeïà	14003	comuna oxidada vidrada	14118	" d'influència de Savona
13257	" itàlica	14004	comuna reduïda a mà	14119	" corbata o palmera
13258	" africana	14005	comuna reduïda a torn	14120	" ditada
13259	" empuritàna oxidada	14006	comuna reduïda vidrada	14121	" de blondes
13260	" de cuina acurada	14050	islàmica indeterminada	14122	" de Paterna
13261	imitacions comuna africana	14051	" verd manganés	14123	" de Manises
13262	comuna bescuitada	14052	" melada	14124	" de Manises i groga
13300	àmfora indeterminada	14053	" corda seca total	14125	" de la figueta
13301	" massaliota	14054	" corda seca parcial	14126	" de la cirera
13302	" feno-púnica	14055	" esgrafiada	14127	
13303	" ebussitana	14056	" pintada	14128	" Paterna-Manises
13304	" romana			14129	blanca i groga "orla d'influència del Renaixement"
13305	" greco-itàlica				reflex metàl·lic
13306	" itàlica			14200	rf.mt. producció catalana
13307	" gàl·lica			14201	" de l'ungla
13308	" hispànica				
13309	" bética				
13310	" tarraconense				

14203	" de sanefa amb gallons	infundibulum	IN	H.	Hayes
14204	" de sanefa amb fulles	perfil senser	PS	HALT.	Haltern
14205	" de sanefa en negatiu	pico (rostrum)	RO	HERM.	Hermet
14206	" decoració floral	vora	VO	KEYA	Key
14207	" de fons picat	orla (margo)	MA	LAMB.	Lamboglia
14208	" de pinzell-pinta	nansa	NA	LAIET.	Laietana
14209	" decoració geomètrica	disc	DI	LOPEZ	López Mullor
14210	" amb lletres o anagrames	arrancament nansa	AN	LUDOW.	Ludowici
14211	" i blava	volutes	VL	M.	Morel
14212	" de Paterna	coll	CO	MEZQ.	Mezquiriz
14213	" de Manises	carena	CR	OBBER.	Oberaden
14214	" Paterna-Manises	llavi	LL	OELM.	Oelman
14215	" sanefa reticulada	fons	FO	OST.	Ostia
14250	blanca i manganès	peu	PE	OSW.	Oswald
14251	bl.mg. blau i manganès	pivot	PI	PALL.	Pallarés
14252	" verd i manganès	bec	BE	PASC.	Pascual
14253	" verd i manganès de Paterna	pom/agafador	AG	RIG.	Rigoir
		escoria	ER	RITT.	Ritterling
14254	" verd i manganès de Manises	broc	BR	SAL.	Salomonson
		abocador	AB	SPT.	Spitzer
14255	" verd i manganès catalana	orelleta	OR		

2. Definició del fragment

sense forma SF

per llànties:

sense definir SD

3. Tipologia

(per materials del Món Clàssic amb una tipologia ja establerta)

Inicials més usuals

ABAS.	Abascal
AFRIC.	Africana
AGUARD.	Aguarod
ALM.	Almagro
ATL.	Atlante
BAIL.	Bailey
BEL.	Beltran
BRUCK.	Bruckner
DECHEL.	Dechelette
DRAG.	Dragendorf
DRES.	Dressel
EBUS.	Ebusitana
GOUD.	Goudineau

4. Forma

(per materials no classificats tipològicament, bàsicament ceràmiques prehistòriques, medievals i modernes)

Ceràmica a mà:

bol/vas carenat	BCA
" cilíndric	BCI
" bitroncocònic	BBT
" troncocònic	BTR
" elíptic	BEL
" globular	BGL
" glob. amb coll	BGC
" geminat	BGE
" múltiple	BMU
" ovoide	BOV
" perfil en S	BPS
" semiesfèric	BSE

" subesfèric	BSU						
bol/vas semies. o subes.							
de vora exvas.	BSS						
copa	COP						
cullera	CUL						
formatgera	FOR						
forma indeterminada	FIN						
frag. retallat no perf.	FRN						
frag. retallat perforat	FRP						
gresol	GES						
paleta	PAL						
plat carenat	PCA						
plat/tapadora	PLT						
plata	PLA						
soport	SOP						
tassa	TAS						
 <i>Ceràmica a torn</i>							
Ceràmica grega							
alabastron	ALA						
àmfora	AMF						
aryballos	ARY						
hydria	HYD						
kalathos	KAL						
kratera calze	KCA						
kratera campana	KCP						
kratera columnes	KCO						
kratera volutes	KVO						
kylix	KYL						
lebes	LEB						
lekythos	LEK						
oinochoe	OIN						
pelike	PEL						
skiphos	SKI						
stamnos	STA						
ungüentari bulb	UBU						
" fusiforme	UFU						
ungüentari	UGU						
		Ceràmica clàssica, medieval i moderna					
		abeurador	ABE			motllo sigil·lata	MSG
		ampolla	AMP			olla	OLL
		bací	BAC			olla pàtina cendrosa	OPC
		bol	BOL			orsa	ORS
		canelobre	CAN			pàtera	PTT
		cassola	CSS			plat	PAT
		cas.pàtina cendrosa	CSC			plat d'ala	PDA
		càntir	CAT			plat/tapadora	PTA
		catufo	CAF			plat/tap. vora fumada	PTF
		colador	COL			plata	PLA
		copa	COP			plat tallador	PTL
		cossi	COS			poal	POA
		cremíperfun	CRP			pot	POT
		cubell	CUB			pot de farmàcia	PFA
		escalfeta	ESF			rentamans	REN
		escudella	ESC			safata	SAF
		escudella d'orelletes	EOR			saler	SLR
		fogó	FOG			salsera	SAL
		formes amb abocador	FAB			servidor	SEV
		formes obertes	FOB			setril	SET
		formes tancades	FTA			sitra	SIT
		forma indeterminada	FIN			soport	SOP
		fruiter	FRU			soport d'anell	SAN
		gerra	GER			soport rodet	SRD
		gerreta	GET			tallador	TAL
		gerro	GRR			tapadora	TAP
		gibrell	GIB			tassa	TAS
		got	GOT			tenalla	TEN
		greixonera	GRE			test	TES
		guardiola	GUA			tinter	TIN
		llàntia cassol.i bec pes.	LCB			tupi	TUP
		llàntia peu alt	LPA			urna	URN
		llàntia piquera	LPI			xocolatera	XOC
		llumanera	LLU				
		menjadora	MEN			Material ceràmic no recipient	
		mesura	MES			artefacte no definit	AND
		morter	MOR			bola	BLA
		motllo	MOT			cilindres de forn	CFO
						cuny de forn	CYF
						dena	DEN
						figura antropomorfa	FAN

figura zoomorfa	FZM
frag. d'argila indeterminat	FAI
fussaiola	FUS
joguina	JOG
mascara	MAS
pes teler circular	PTC
pes teler oval	PTO
pes teler rectangular	PTR
pes teler indeterminat	PTI
pes teler troncocònic	PTT
pipes	PIP
placa	PLC
placa foradada	PFD
rodet	ROD
tres peus terrissaire	TPT
disc circular terrissa.	DCT
soport llac de foc	SLF
peça circular foradada	PCF

5. Tècnica

a mà	MA
a torn	TO
a torn lent	TL
a motllo	MO
motllo cistelleria	MC
ensamblada	EN
indeterminada	IN

6. Decoració

acanalada	AC
aiguada	AG
aplicació	AL
aplicació metàl·lica	AM
apl.pasta blanca	AB
apl.pasta roja	AR
apl.pedres	AP
baquetons	BA
barbotina	BB
bigoti	BI

botons	BO
calada	CA
cordons digitacions	CD
cordons incisió	CI
cordons impresió	CM
cordons llisos	CL
cordons pessigats	CP
ditada	DI
esgrafiada	ES
excisa	EX
impresa canya/os	IO
impresa cardial	IC
impresa cistelleria	IL
impresa digitada	ID
impresa espàtula	IE
impresa estampillada	IS
impresa peine	IP
impresa punxó	IX
impresa puntillada	IA
impresa respallada	IR
impresa teixit	IT
impresa ungulada	IU
impresió fent incisió	IM
impressions diverses	IF
incisa	IN
incisa pintada	NP
llengüeta	LL
mamelons	MA
mangra	MG
motllo	MO
mugró	MU
ondulació en vora	OV
perforada	PF
pessigada	PE
pintada	PI
pintada blanca	PB
pintada negra	PN
pintada roja	PR
pintada roig-marronós	PM
policroma	PP
psudoexcisa	PS

rødeta	RO
vernís roig	VR

7. Pasta

grollera oxidada	GO
grollera reduïda	GR
grollera mixta	GM
acurada oxidada	AO
acurada reduïda	AR
acurada mixta	AM
bescuitada	BE
caolinitica	CA

8. Acabats

allisat	AL
allisat amb fang	AF
arenós	AR
brunyit	BR
encastació de fang	EF
engalbat	EN
esmaltat	EM
espatulat	ES
marques terrissaire	MT
pàtina cendrosa	PC
pintat	PI
rugós	RU
strice	ST
vernissat	VE
vidrat	VI
pentinada	PE
estriat	ET

METALL

1. Classificació

20000	indeterminat
20001	bronze
20002	ferro

20003	plata
20004	or
20005	plom
20006	aleacions diverses
20007	altres metalls
20008	coure

2. Forma

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
alabarda	ALB
àncora	ANC
anell	ANL
anella	ANE
arracada	ARR
arreu de cavall	ARC
artefacte indeterminat	ATI
ast	AST
bala	BAL
barra	BRR
bola/boleta	BLT
bomba	BOM
botó	BOT
braçalet	BRA
braser	BRS
cadena	CAD
clau	CLA
dena	DEN
destrall	DRT
diadema	DMA
didal	DID
elements de carro	ECR
elements religiosos	ERE
enformador	ENF
escarpa	EPA
escoria	ESR
escultura	ESC
escut	EST
espasa	ESP
falcata	FAL

fibula indeterminada	FBI
fibula anular	FAN
fibula d'appendix caudal	FAC
fibula de bucle	FBU
fibula de naueta	FNA
fibula de pivot	FPV
fibula doble ressort	FDR
fib.indigena de colze	FIC
fibula peu alt	FPA
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fil frag.riscle/anell/	
braçalet	FFR
frontissa	FTS
ganivet	GNV
gerra	GER
gobelet	GOB
llingot	LIN
mirall	MRL
moneda	MON
pectoral	PEC
penjant	PJA
pinces	PNC
placa	PLC
pondius	PON
punta fletxa	PFL
punta llança/javelina	PLJ
punxó	PNX
punyal	PNY
serra	SER
sivella	SIV
vas	VAS
xinxeta	XIN

5. Tècnica

forjar	FJ
fosa	FS
cisellar	CS
repassar	RP
calat	CL

VIDRE

1. Classificació

30000	vidre
30001	pasta vitrea
30002	crystal
30003	escòria

2. Definició del fragment

sense forma	SF
sense definir	SD
perfil senser	PS
vora	VO
nansa	NA
arrancament nansa	AN
coll	CO
carena	CR
llavi	LL
fons	FO
peu	PE
pivot	PI
bec	BE
pom/agafador	AG
escòria	ER
boca	BO

4. Forma

fragment no definit	VIN
ampolla	AMP
anforisc	VAF
barreta	BAR
bol	BOL
camafeus	VCS
copa	COP
dena	DEN
element construcció	VEC
element d'us funerari	VEF
element d'us personal	VEP

flascons	VFL
gerra	GER
plat	PAT
plata	PLA
ungüentari	UGU
vas	VAS
setril	SET

5. Tècnica

realit. no definida	ND
vidre-mosaic	VM
motllo decorat	MD
motllo baix relleu	MB
motllo volum rodó	MR
poliment	VL
tallat	VT
gravat	VG
amb aplicacions	VA
fondi d'or	VO
pintat	VP
bufat	VG

MATERIAL LÍTIC

1. Classificació

40000	indeterminat
40001	sílex
40002	quarç
40003	jaspí
40004	granit
40005	arenisca
40006	volcànic
40007	micaesquist
40008	caliça
40009	marbre
40010	alabastre
40011	conglomerat
40012	travertí
40013	pissarra

40014	pedres precioses
40015	minerals
40016	fòssils
40017	rierencs
40018	calcàrea

4. Forma

pedra tallada no retocada	
ascla	ASC
pedra tallada no retocada	
fulla	FLL
pedra tallada no retocada	
rebut	REB
nucli fragmentat	FNU
nucli amb cortex	NCO
nucli sense cortex	NSC
pedra retocada perforador	PFD
pedra retocada gratador	GRA
pedra retocada rascadora	RAS
pedra retocada làmina	
de dors	LDO
pedra retocada làmina	
retocada	LRE
pedra retocada punta	
de dors	PDO
pedra retocada punta	
(retoc simple)	PUN
pedra retocada geomètric	GEO
pedra retocada denticulat	DNT
pedra retocada truncadura	TRU
pedra retocada punta	
de fletxa	PFL
pedra retocada osca	OSC
pedra polida cisell	CIS
pedra polida destal	DTA
allisador	ALS
àncora	ANC
anell	ANE
artefacte indeterminat	ATI
artefacte no definit	ATD

baix relleu	BAR
bala	BAL
bola	BLA
braçalet	BRA
braçalet d'arquer	BÇA
cassoleta	CTA
dena	DEN
enformador	ENF
escultura	ESC
figura zoomorfa	FZM
figura antropomorfa	FAN
gresol	GES
inscripció	INS
mà de molí	MMO
molí barquiforme	MBA
molí (roda)	MOL
morter	MOR
motllo de fundició	MFU
peça circular foradada	PCF
peça circular no perforada	PCN
pedestal	PED
penjant	PJA
placa	PLC
placa decorada	PDC
placa foradada	PFD
punyal	PNY
sarcòfag	SAR

MATERIALS DE CONSTRUCCIÓ

1. Classificació

50000	alabastre
50001	arenisca
50002	elements ceràmics
50003	estuc/arrebossat
50004	fusta
50005	imbrex
50006	indeterminat
50007	maó
50008	marbre

50009	morter
50010	mosaic
50011	tesseles
50012	opus signinum
50013	pintura/estuc pintat
50014	rajoles
50015	tegula
50016	tegula mammata
50017	tegula de suports
50018	terracotes
50019	tovots / tapial
50020	cornisa
50021	columna
50022	capitel
50023	carreu
50024	antefix
50025	canonada
50026	gàrgola
50027	tubuli
50028	teula vidrada
50029	teula
50030	rajola blanca i blava (xvi)
50031	rajola bl. i blava moderna (xvii-xviii)
50032	rajola policroma (xviii-xix)
50033	rajola policroma anterior al s. xviii
50034	rajola bl. i blava anterior s. xviii
50035	canaló
50036	motllura
50037	rajola vidrada

MATERIA ORGÀNICA

1. Classificació

60000	Matèria orgànica general
60001	ós

60002	ivori
60003	closca
60004	fusta treballada
60005	teixit
60006	cuiro
60007	vegetals
60008	paper
60050	restes antropològics
60051	macrofauna
60052	microfauna
60053	fauna aquàtica
60054	malacofauna
60055	fusta no treballada
60056	carbó
60057	granès
60058	fauna terretre no definida

4. Forma

agulla	AGU
agulla de cap	AGC
agulla ó punxó	AOP
ampolla	AMP
anell	ANE
aplic	APL
artef.os/petxina/ivori	OPI
artefacte no definit	AND
beina	BEI
bossa	BSA
botó	BOT
braçalet	BRA
caixa	CXA
calçat	CÇA
cistell	CTL
cisteria	CIS
corda	CDA
corn tallat	COT
cullera	CUL
cullereta tocador	CUT
dau	DAU

dena	DEN
dent decorat	DTD
dent perforat	DTP
diari	DIA
enformador	ENF
espàtula	EPT
falange decorada	FLD
figura antropomorfa	FAN
figura zoomorfa	FZM
fitxa de joc	FIJ
frontisa	FTS
fús	FUS
fusta frag.	
indeterminada	FFI
fusta construc.naval	FCN
fusta construcció	FCO
ganxet	GAN
mànc	MEC
marcador	MCD
penjant	PJA
petxina frag.pulida	FOP
pinta	PNT
pulidor	PUL
punta fletxa	PFL
punxó	PNX
punyal	PNY
raspall	RAS
resquill apuntat	RQA
sabates	SAB
tapadora	TAP
teixit	TXI
ullal porc sen.tallat	UPS

5. Tècnica

matèria prima sense modificar	MPS
matèria prima en procès fabricació	MPF
matèria prima modificada	MPM

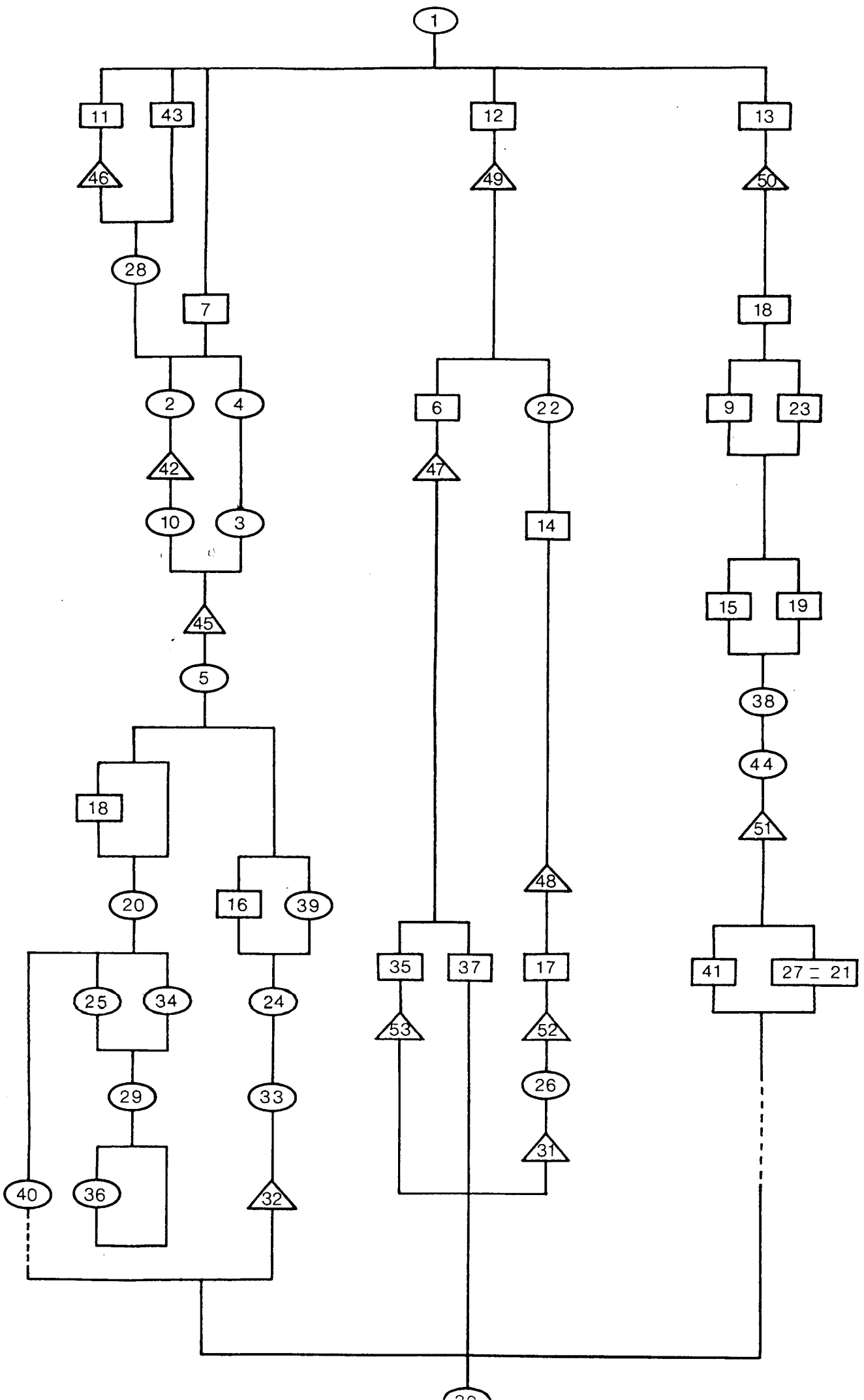
MOSTRES PER ANÀLISIS

1. Classificació

70000	terra
70001	morter
70002	pedra
70003	metall
70004	carbó (anàlisi antracològic)
70005	pol·len
70006	granes
70007	llavors
70008	carbó (C.14)

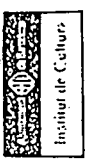
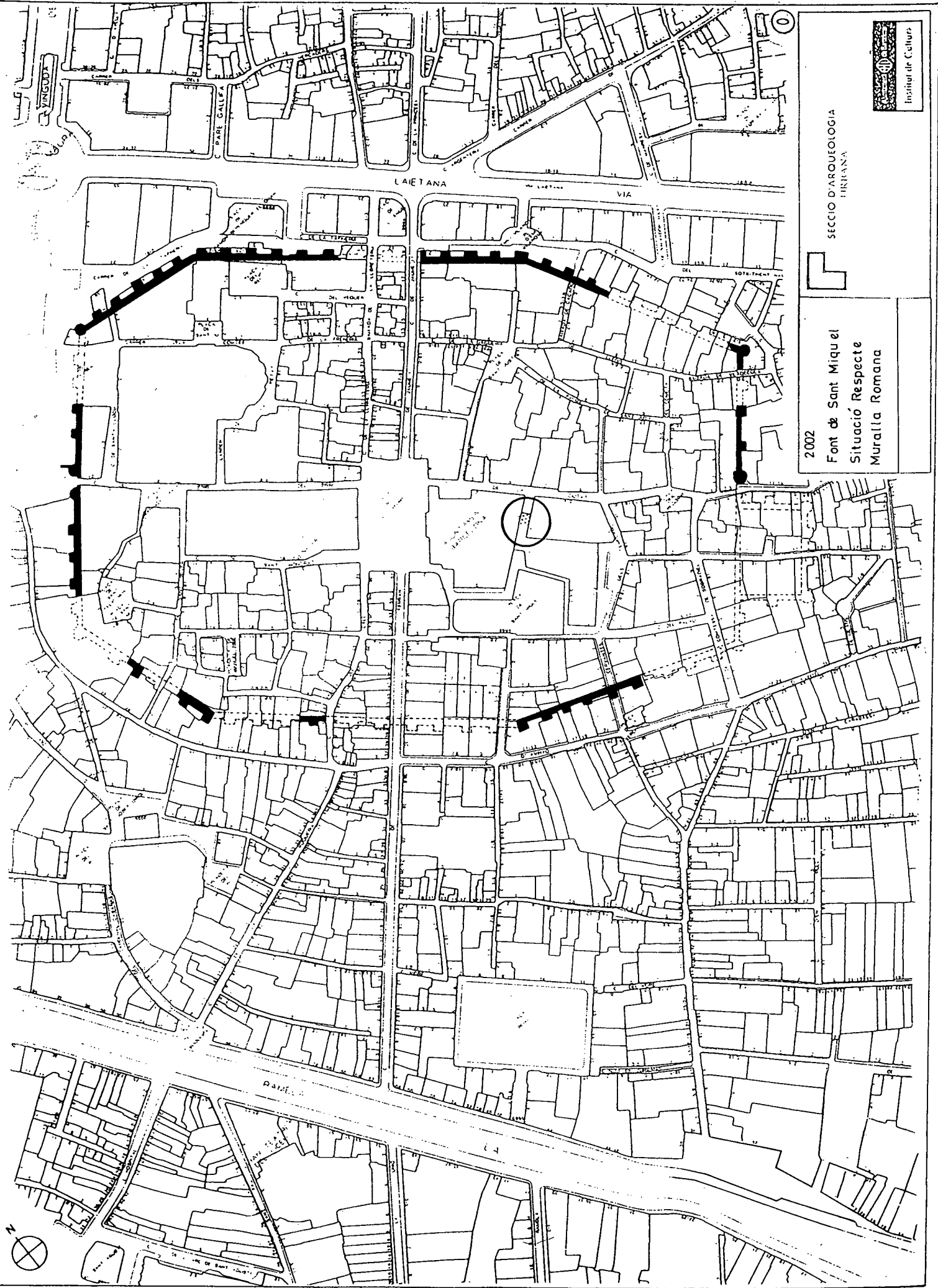

ANNEX 2
DIAGRAMA MÀTRIX

ANNEX 3
PLANIMETRIES

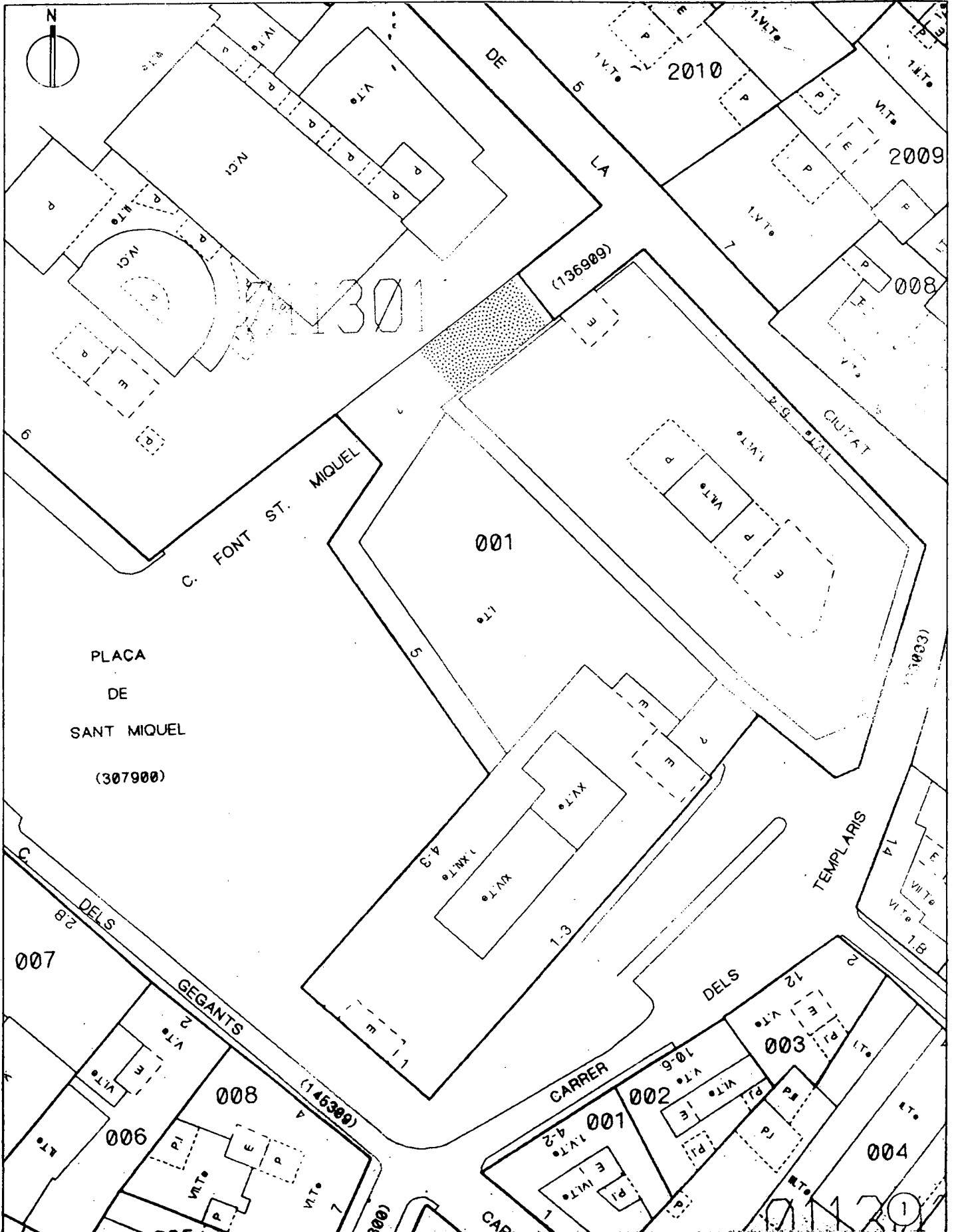

Institut de Cultura

SECCIO D'ARQUEOLOGIA
FLUVIANA

2002
Font de Sant Miquel
Situació respecte
Muralla Romana

2002

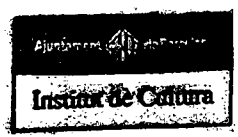
e. 1/500

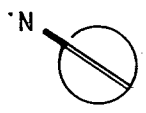
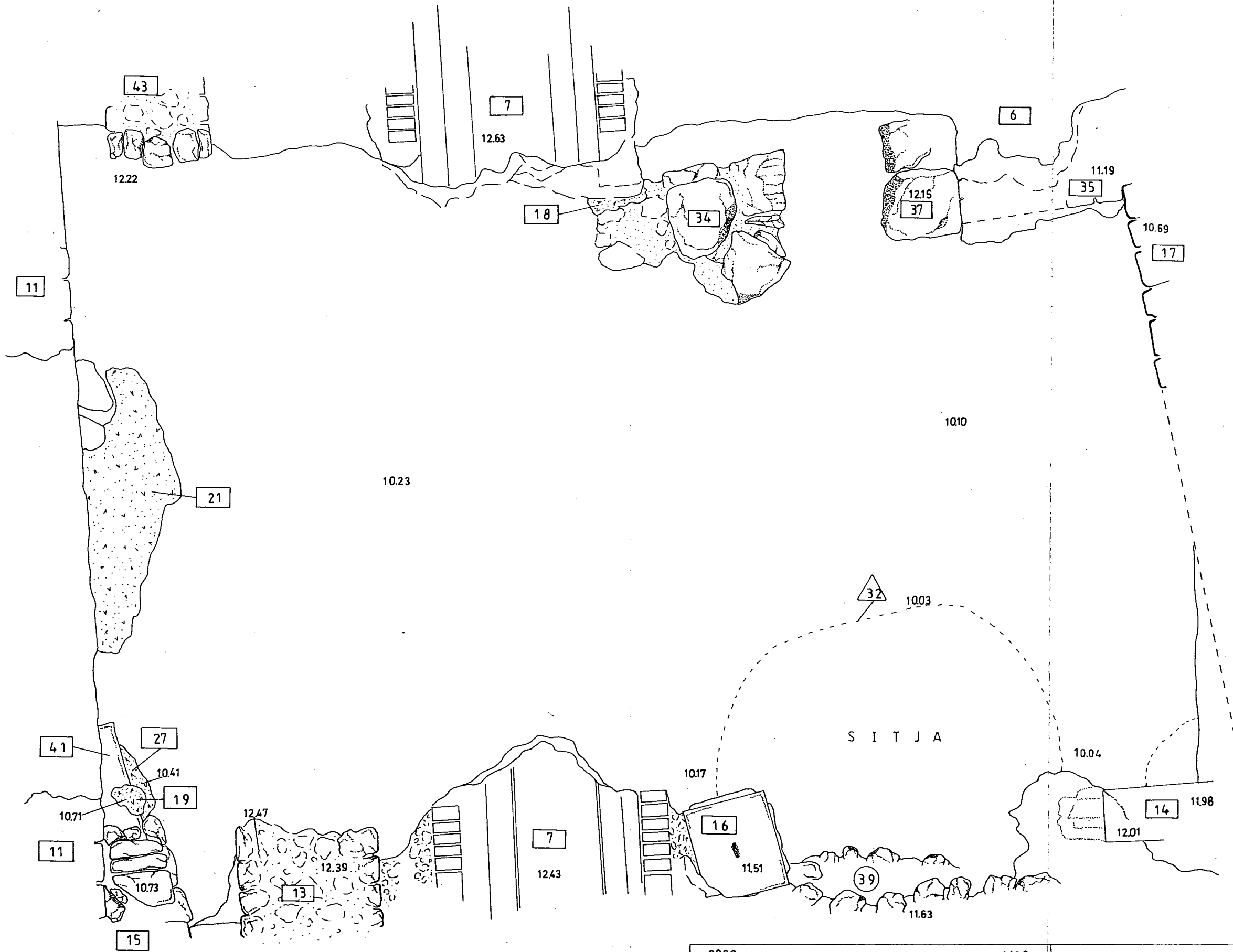
Font de Sant Miquel
Emplaçament intervenció.

Direcció: Esther Albiol
Dibuix: Edmond Mestres i Judit Vico

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

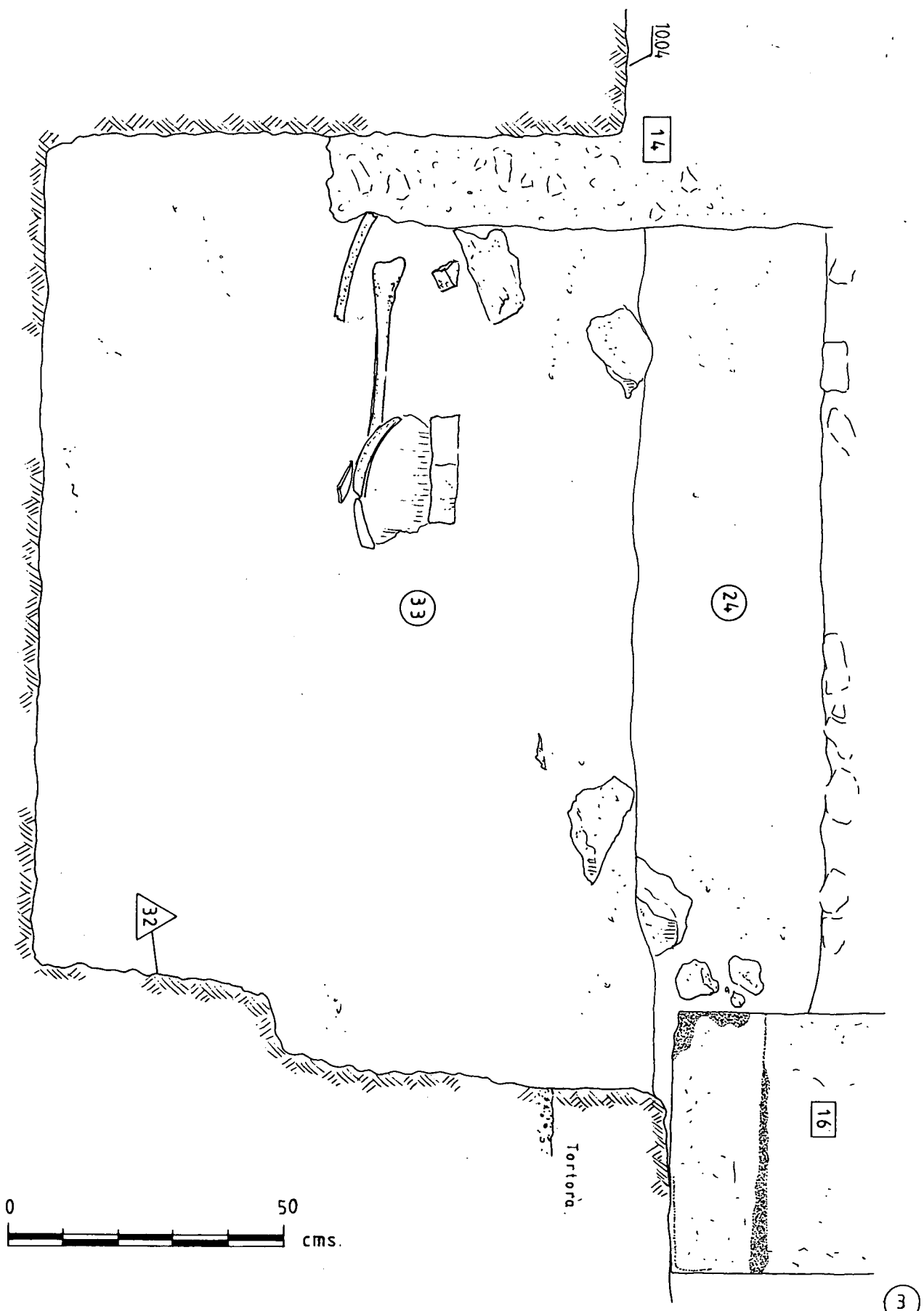

2002 e. 1/20
 Font de Sant Miquel
 Planta General
 Direcció: Esther Albiol
 Dibuix: Edmond Mestres i Judit Vico

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA URBANA

Institut de Cultura

2002

e. 1/10

Font de Sant Miquel

Secció de la Sitja. UE 32.

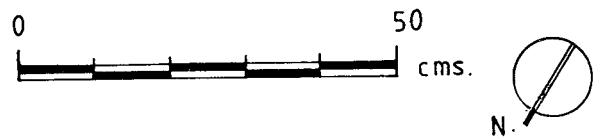
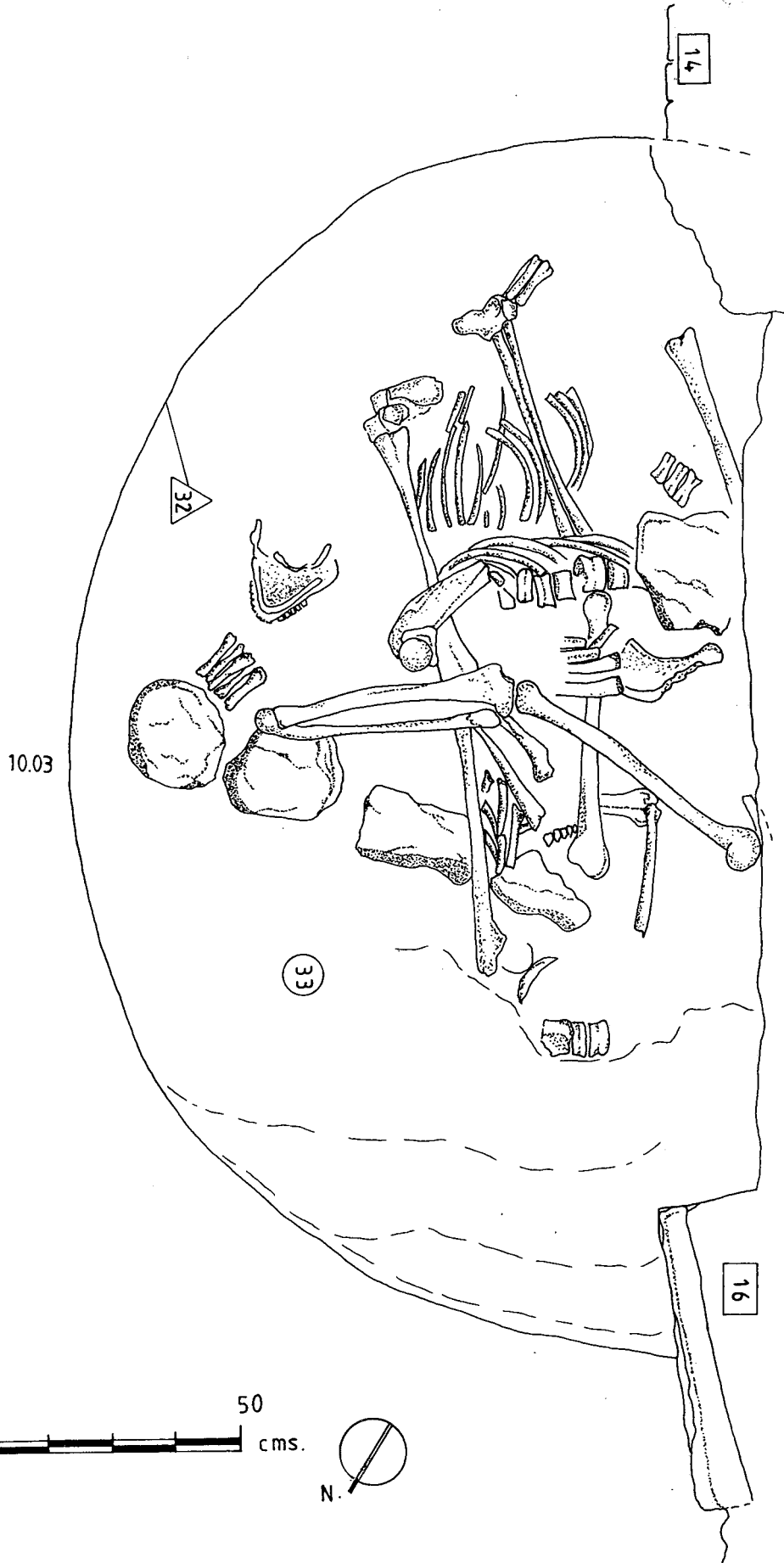
SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

Direcció: Esther Albiol

Dibuix: Edmond Mestres i Judit Vico

Ajuntament de Tortosa

Institut de Cultura

4

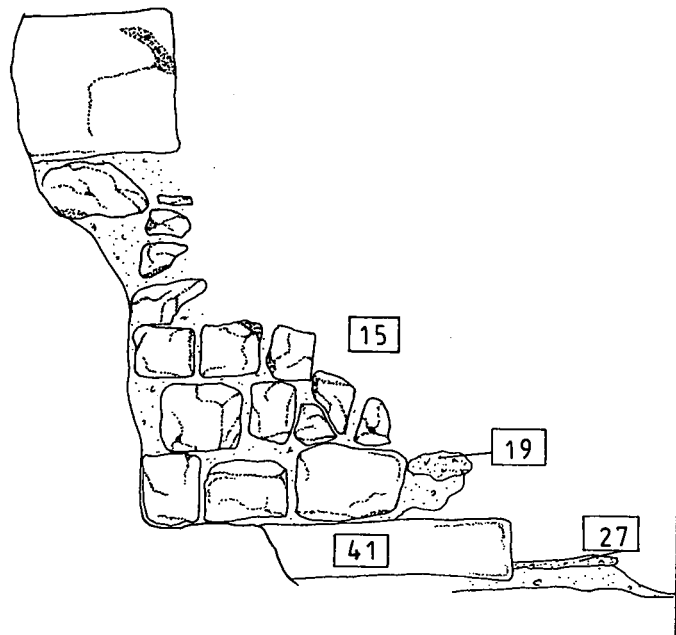
2002 e. 1 / 10

Font de Sant Miquel
 Planta de la Sitja. UE.33

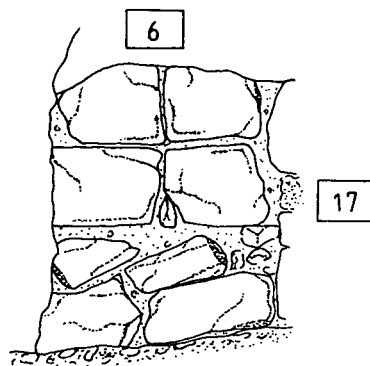
Direcció: Esther Albiol
 Dibuix: Edmond Mestres i Judit Vico

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA URBANA

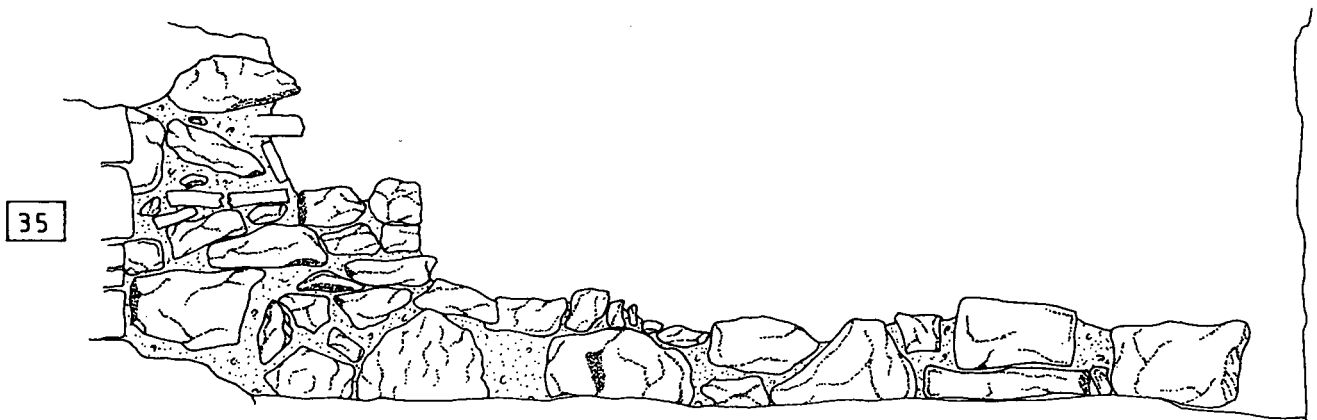
Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

Alçat Mur Romà-A. UE.15

Alçat Mur Romà-C. UE.35

Alçat Mur Romà-B. UE.17

5

2002

e. 1/20

Font de Sant Miquel
Alçats Murs Romans

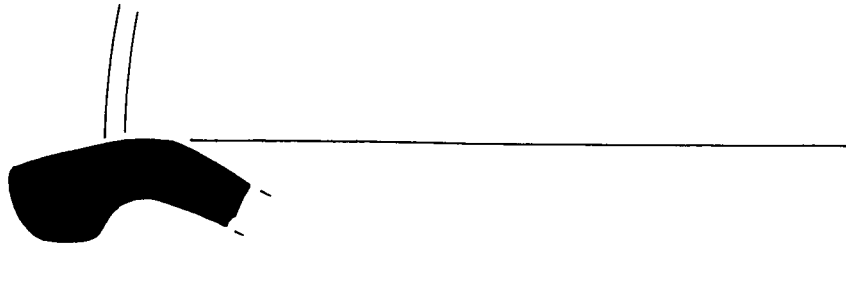

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

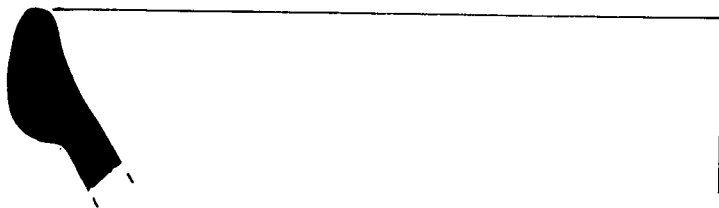
Direcció: Ester Albiol
Dibuix : Edmond Mestres^e i Judit Vico

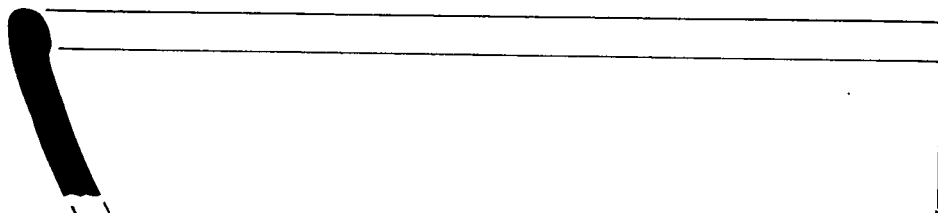
ANNEX 4
DIBUIX MATERIAL CERÀMIC

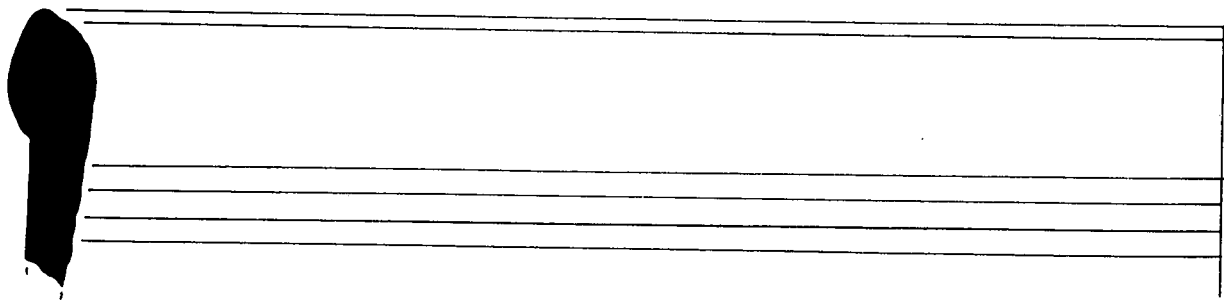
1

2

3

4

Font de Sant Miquel 1997

LÀM. I

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

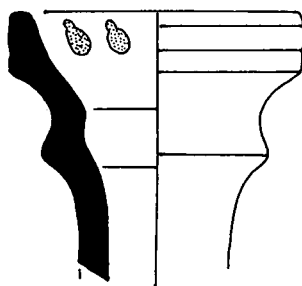
Ajuntament de Barcelona

Institut de Cultura

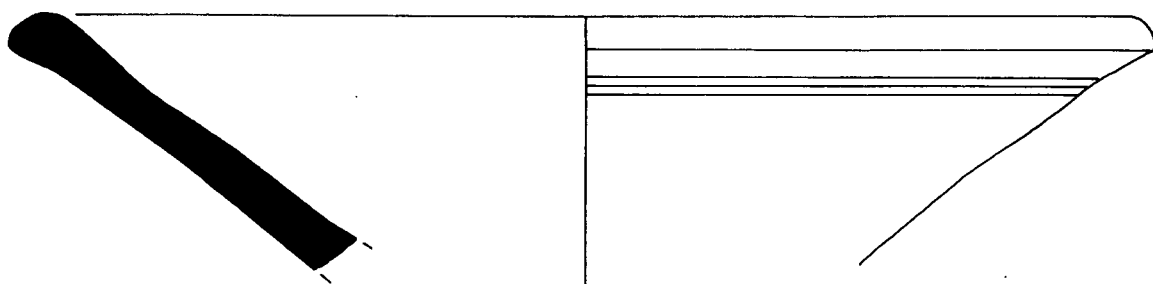

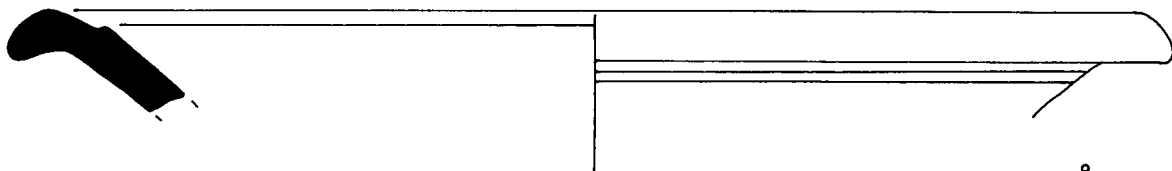
5

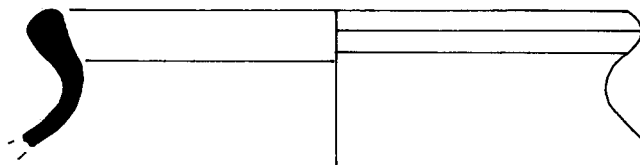
6

7

8

9

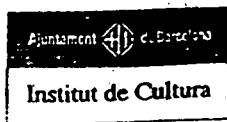

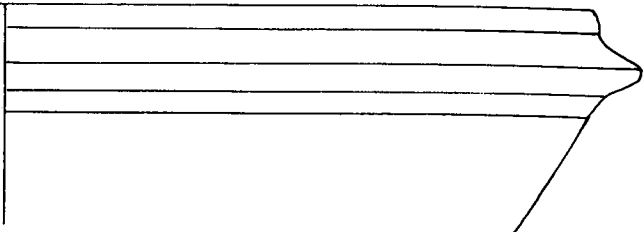
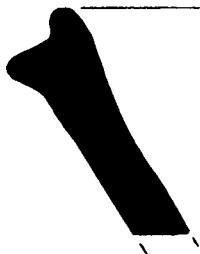
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. II

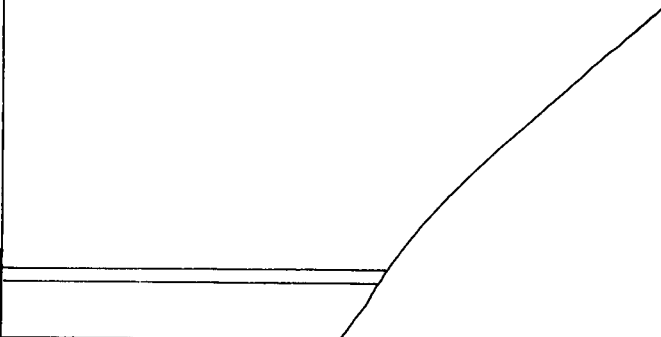
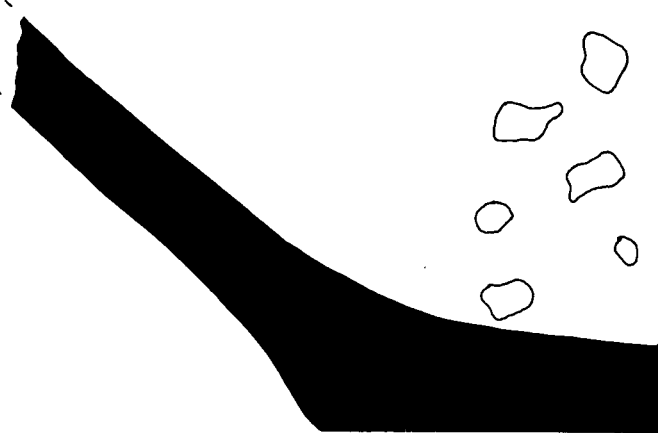

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

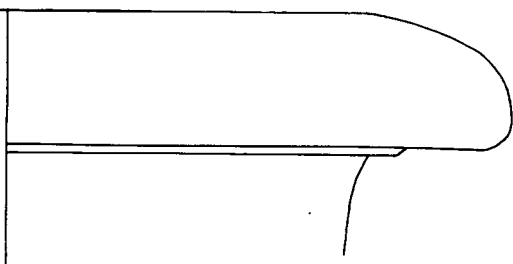
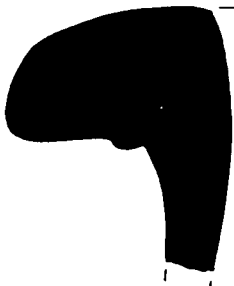

10

11

12

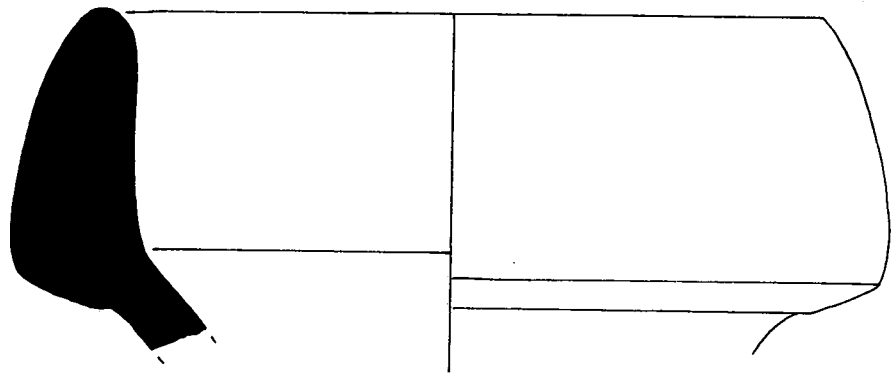
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. III

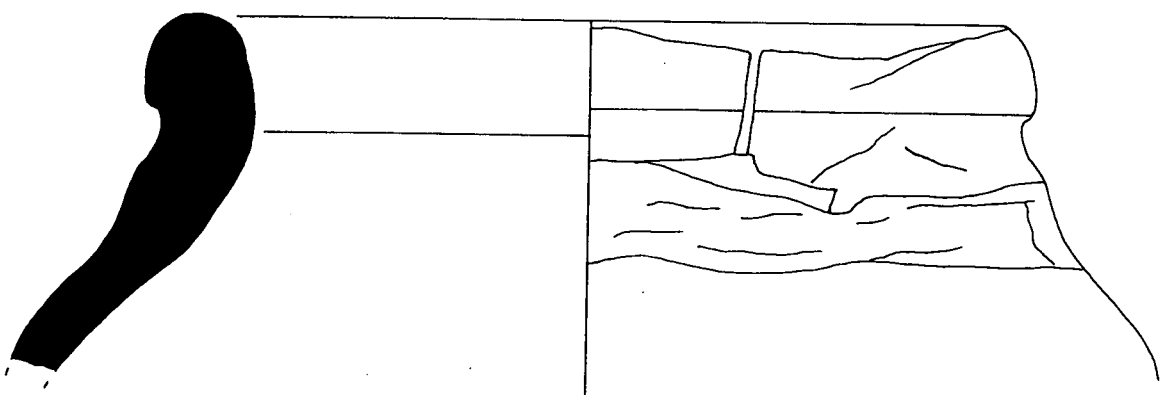

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA URBANA

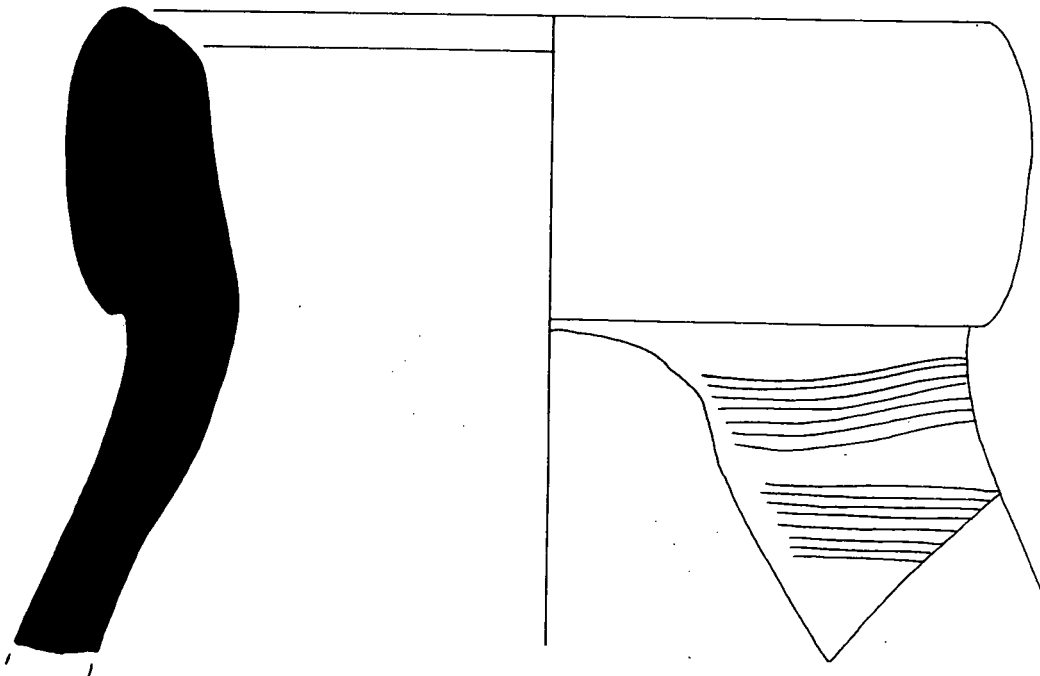

13

14

15

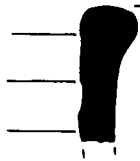

Font de Sant Miquel 1997
LÀM. IV

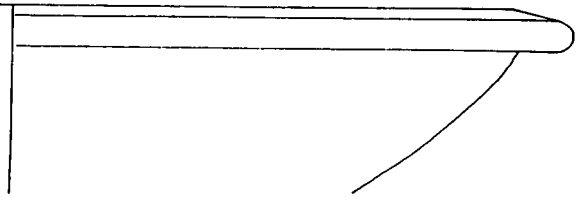
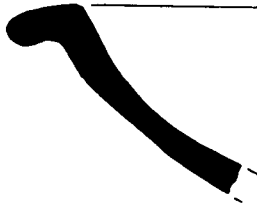

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

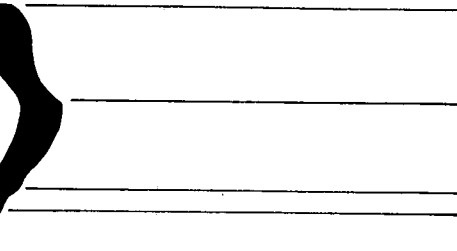

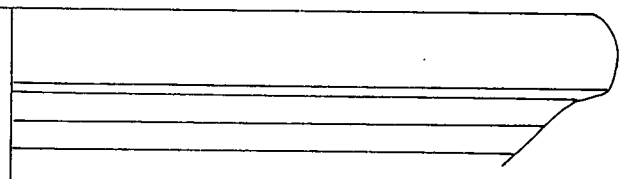
16

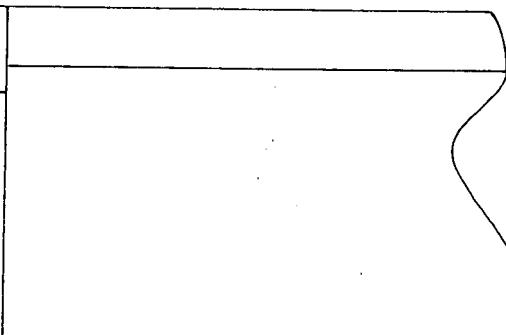
17

18

19

20

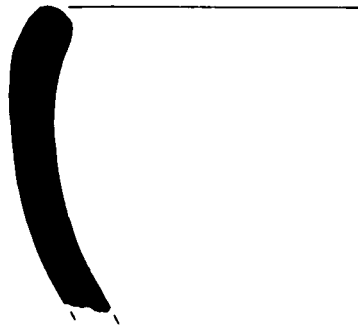
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. V

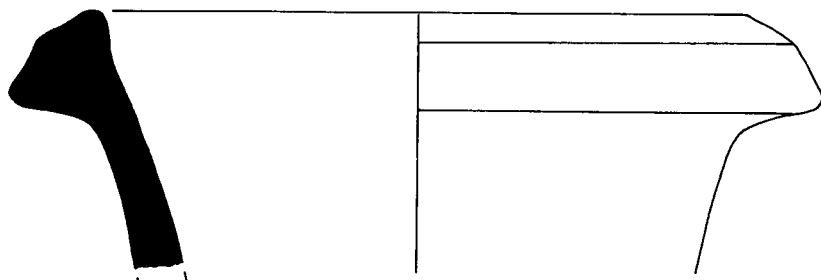

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

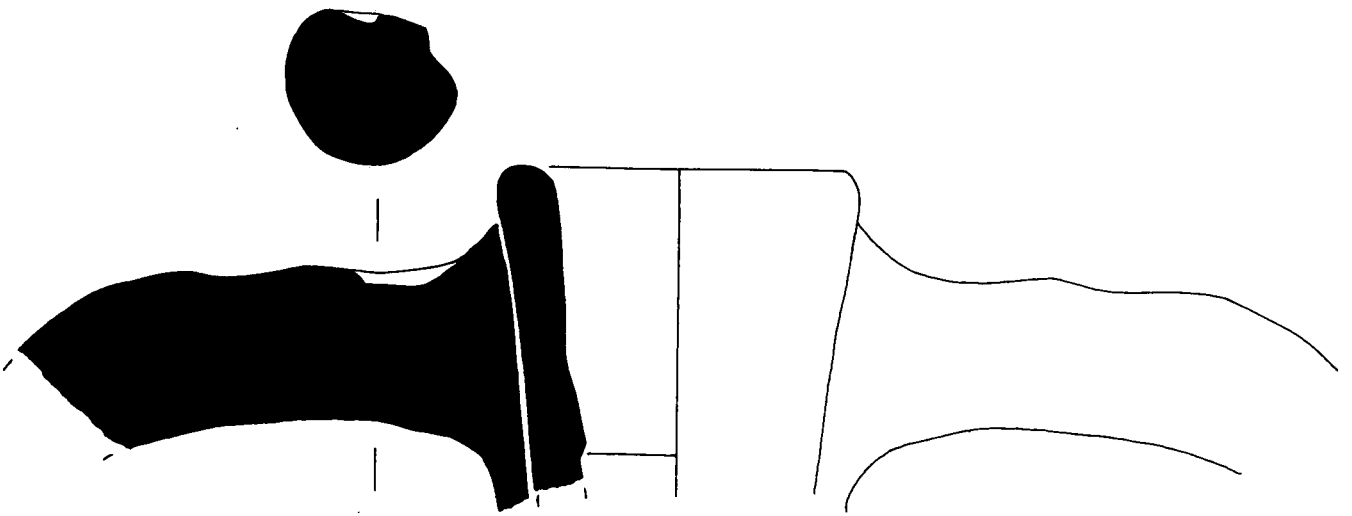

21

22

23

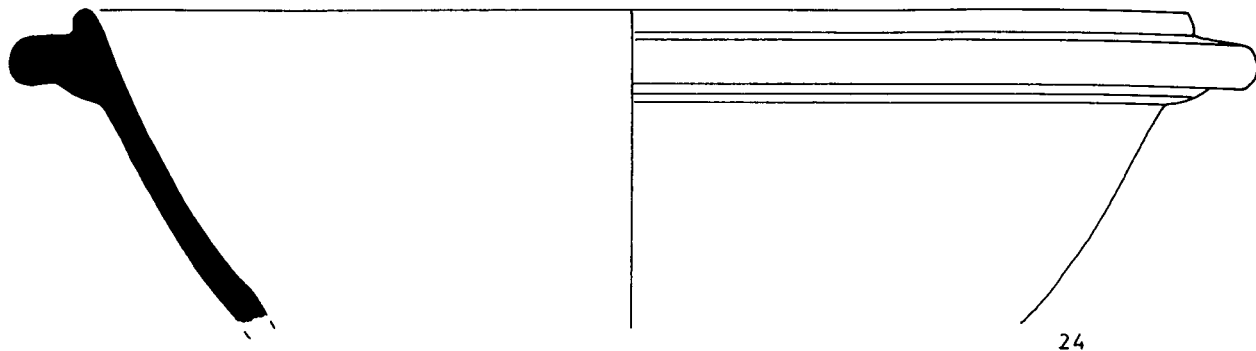
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. VI

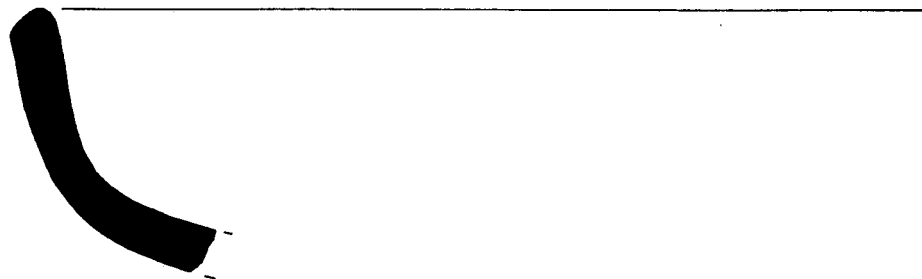

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

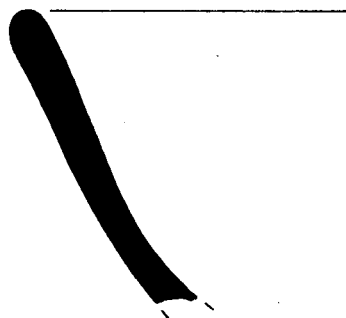

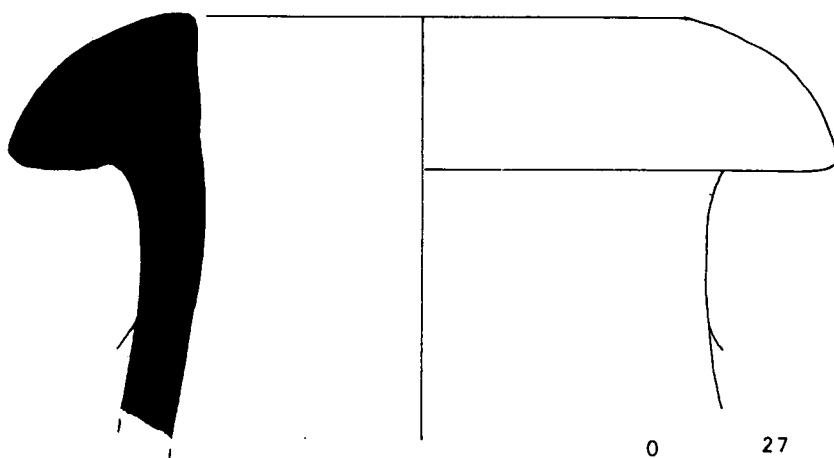
24

25

26

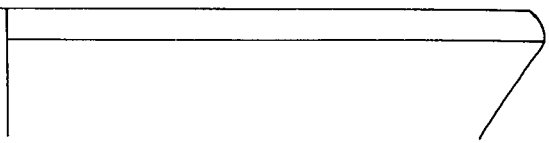
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. VII

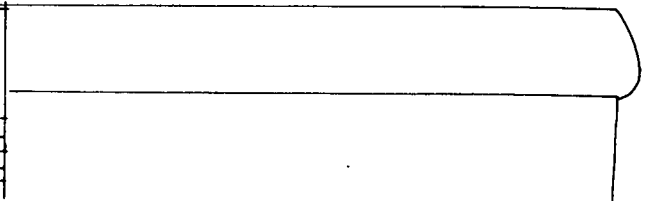
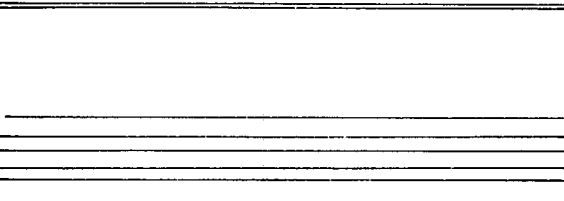

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

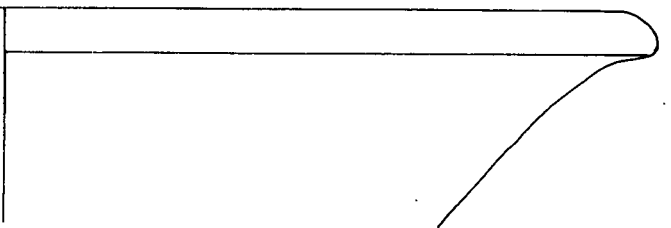
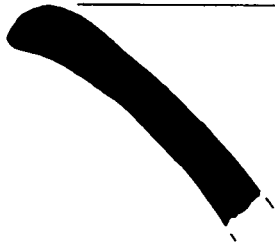

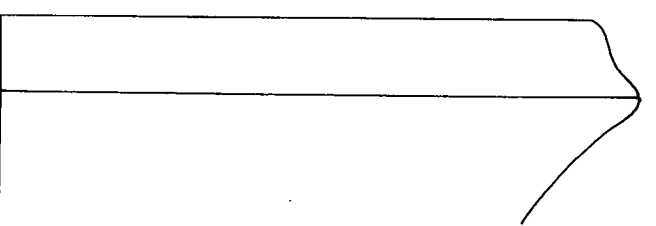
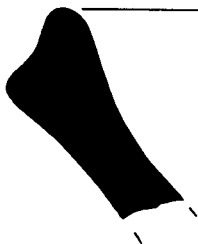
28

29

30

31

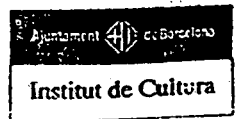

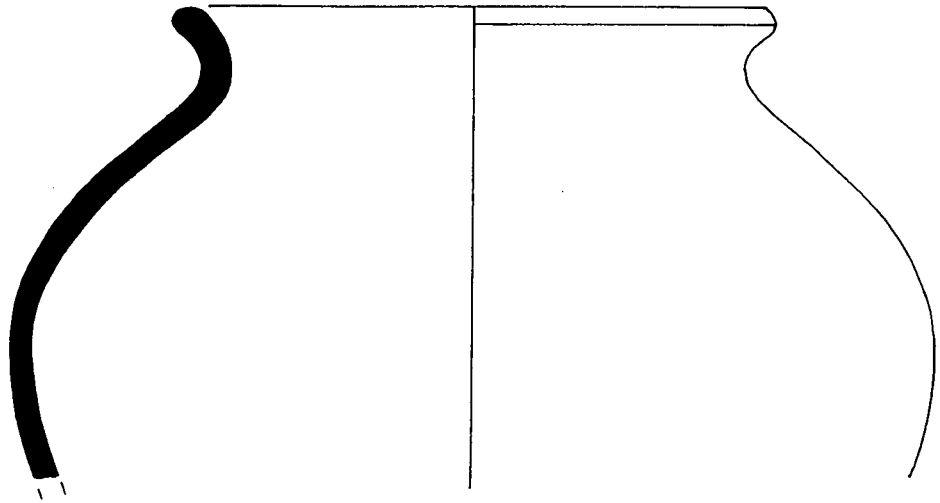
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. VIII

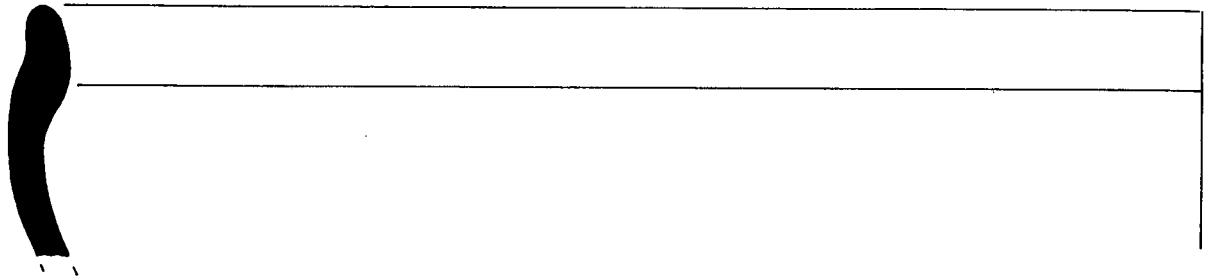

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

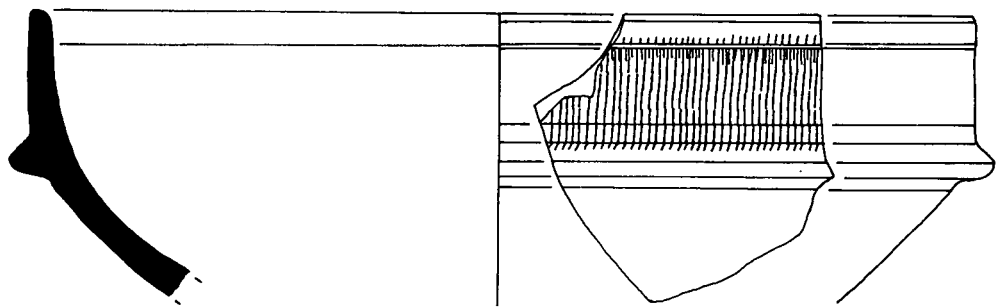
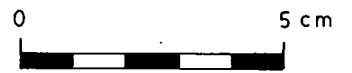

32

33

34

Font de Sant Miquel 1997

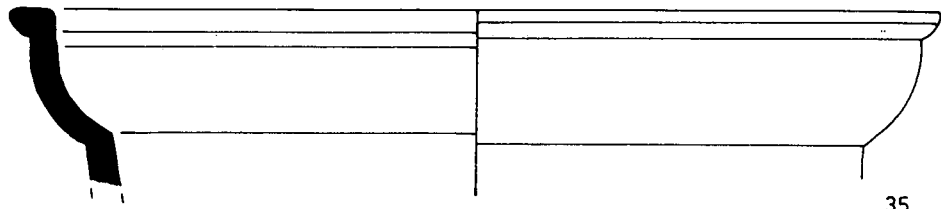
LÀM. IX

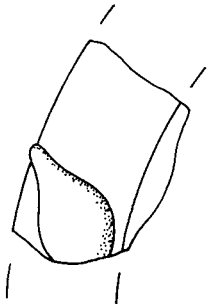
SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

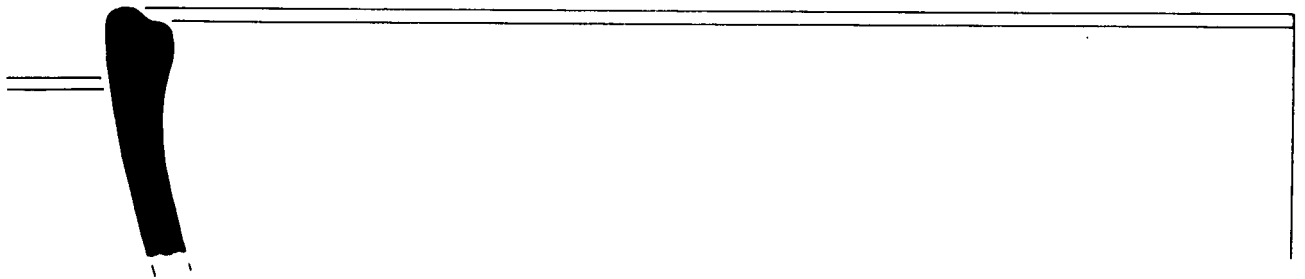

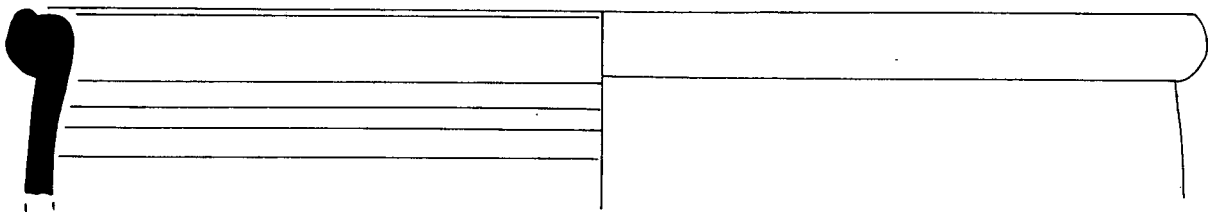
35

36

37

38

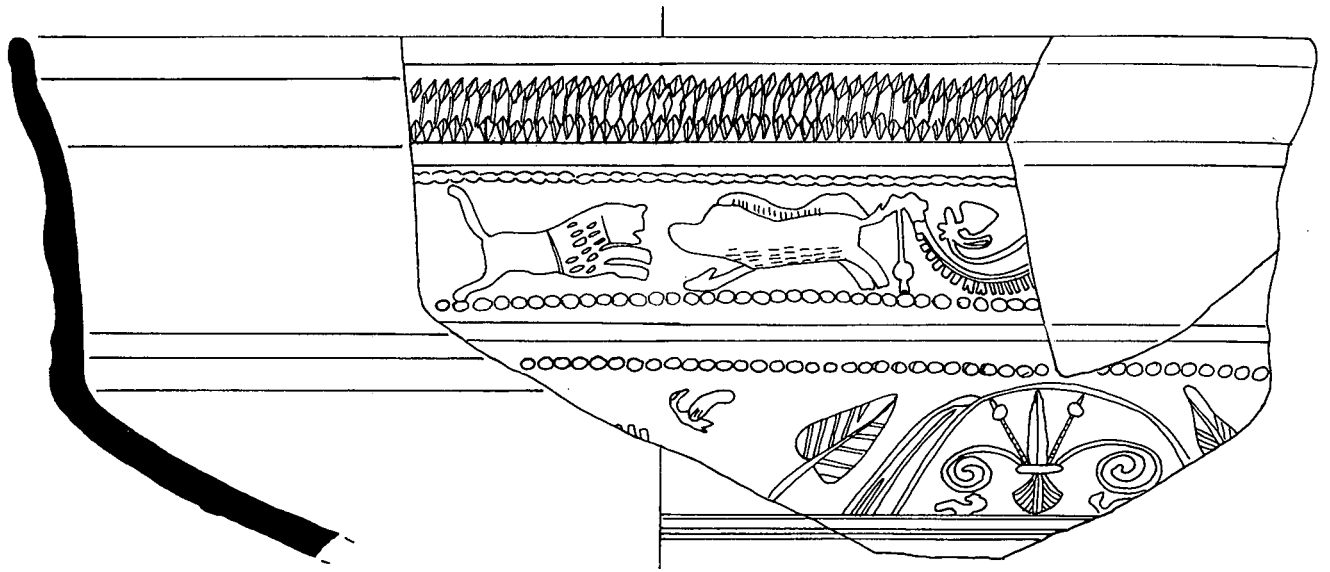
Font de Sant Miquel 1997

LÀM. X

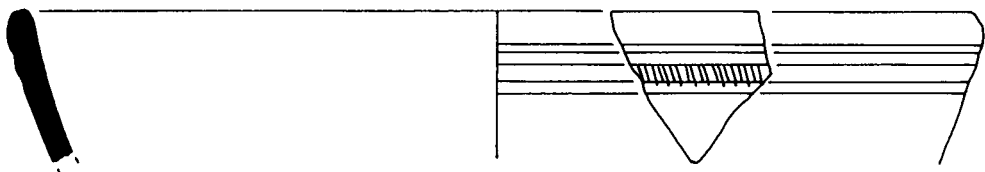

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

Ajuntament de Barcelona
Institut de Cultura

39

40

Font de Sant Miquel 1997

LÀM. XI

SECCIÓ D'ARQUEOLOGIA
URBANA

ANNEX 5
LLISTAT DE FOTOGRAFIES

- 1 Carrer de la Font de Sant Miquel. Aspecte de la cala abans de l'inici de la intervenció arqueològica.
Rodet núm. 1, negatiu 8A.
- 2 Perforació als fonaments de l'edifici vell de l'Ajuntament abans de la intervenció arqueològica.
Rodet núm. 1, negatiu 6A.
- 3 Detall de la cala i del sondeig mecànic parcial.
Rodet núm. 1, negatiu 7A.
- 4 UE 6. S'aprecia el baixant circular que la travessava en la seva part superior.
Rodet núm. 2, negatiu 4A.
- 5 Vista parcial del tall est. S'observa el perfil de la fossa 42. A la dreta, la claveguera 7, abans de la seva extracció.
Rodet núm. 1, negatiu 10A.
- 6 Inici de l'UE 5.
Rodet núm. 2, negatiu 3A.
- 7 Claveguera 7.
Rodet núm. 1, negatiu 9A.

- 8 Baixant d'aigua que desguassava a la claveguera 7 pel seu cantó sud.
Rodet núm. 2, negatiu 6A.
- 9 Vista parcial del tall oest. S'observa, a l'esquerra, el mur 13 i, a la dreta, el fonament 11. Entre tots dos s'aprecien, de dalt a baix les UE 8 i 9, a la part superior, i l'UE 23 i el mur romà 15 a la inferior.
Rodet núm. 2, negatiu 19A.
- 10 Detall de la imatge anterior.
Rodet núm. 2, negatiu 18A.
- 11 Tall est. Vista del mur 43 i les UE 1, 2 i 28. A l'esquerra, fonamentació de l'edifici vell de l'Ajuntament.
Rodet núm. 2, negatiu 11A.
- 12 Tall oest. D'esquerra a dreta s'observa part del mur 14 i del reompliment de la seva volta (UE 22), el nivell d'enderroc 39, el carreu 16 i, sobre aquests dos últims, l'UE 4. A la dreta, la claveguera 7.
Rodet núm. 2, negatiu 14A.
- 13 UE 16.
Rodet núm. 2, negatiu 15A.
- 14 Detall de l'enderroc 39 i el carreu 16. Es pot apreciar un fragment d'estuc adherit a l'UE 16.
Rodet núm. 3, negatiu 12A.

- 15 Imatge de l'enderroc 39 i l'UE 16. S'observa la peanya que servia de suport al carreu.
Rodet núm. 3, negatiu 6A.
- 16 Vista parcial de l'UE 34. En una cota superior, per sota de la claveguera 7 es veu un tros del paviment de *signinum* 18.
Rodet núm. 4, negatiu 7A.
- 17 UE 34.
Rodet núm. 4, negatiu 8A.
- 18 A l'esquerra, l'UE 34 i a la dreta l'UE 37.
Rodet núm. 3, negatiu 14A.
- 19 Vista parcial del mur 6. A baix, al costat, l'UE 37. Per sota d'elles, el nivell de torturà.
Rodet núm. 4, negatiu 21A.
- 20 Concavitat que comunicava amb el baixant d'aigua del mur 6.
Rodet núm. 4, negatiu 23A.
- 21 Angle nord-oest de la cala. A l'esquerra, el mur 15. Al seu costat el paviment 19. Per sota, les UE 38, 44, el carreu 41 i el paviment 27. A la dreta, la fonamentació 11.
Rodet núm. 3, negatiu 21A.

- 22 Paviment d'*opus signinum* (UE 21).
Rodet núm. 3, negatiu 5A.
- 23 Paviments 19, 27 i 21.
Rodet núm. 3, negatiu 23A.
- 24 Detall del mur 15 i del paviment 19.
Rodet núm. 2, negatiu 17A.
- 25 Angle nord-oest. Detall del paviment 19. En una cota inferior, el paviment 27 i el carreu 41.
Rodet núm. 3, negatiu 22A.
- 26 Angle sud-est de la cala. D'esquerra a dreta: UE 34, 37 i mur 6. Junt el jaló, mur 35 i mur 17.
Rodet núm. 3, negatiu 18A.
- 27 UE 29.
Rodet núm. 3, negatiu 8A.
- 28 Angle sud-est de la cala. A l'esquerra, mur 17 i fonamentació de l'edifici nou de l'Ajuntament. A la dreta, mur 14. A l'angle, retall de la sitja 26.
Rodet núm. 3, negatiu 16A.
- 29 Detall de la sitja 26.
Rodet núm. 3, negatiu 10A.

- 30 Sitja 32: UE 24.
Rodet núm. 3, negatiu 9A.
- 31 Sitja 32: UE 33.
Rodet núm. 4, negatiu 3A.
- 32 UE 33. Restes humanes.
Rodet núm. 4, negatiu 4A.
- 33 Vista parcial del tall oest durant el transcurs de l'excavació de la sitja 32.
Rodet núm. 4, negatiu 1A.
- 34 Sitja 32. Vista de la paret i el fons.
Rodet núm. 4, negatiu 14A.
- 35 Sitja 32.
Rodet núm. 4, negatiu 9A.
- 36 Sitja 32.
Rodet núm. 4, negatiu 15A.
- 37 Tall sud de la cala. Mur 17.
Rodet núm. 3, negatiu 17A.

- 38 Angle sud-est. Murs 6, 35 i 17.
Rodet núm. 4, negatiu 18A.
- 39 Detall de l'angle format per els murs 35 i 17.
Rodet núm. 4, negatiu 16A.
- 40 Mur 17.
Rodet núm. 3, negatiu 15A.
- 41 Angle sud-est. D'esquerra a dreta: UE 34 i 37 i murs 6, 35 i 17.
Rodet núm. 4, negatiu 19A.
- 42 Mur 17 i nivell de torturà (UE 30).
Rodet núm. 3, negatiu 13A.
- 43 Vista del tall sud un cop finalitzada l'excavació.
Rodet núm. 4, negatiu 11A.
- 44 Vista parcial del tall sud un cop finalitzada l'excavació.
Rodet núm. 4, negatiu 13A.
- 45 Vista parcial del tall sud un cop finalitzada l'excavació.
Rodet núm. 4, negatiu 12A.

46 Vista parcial del tall est un cop finalitzada l'excavació.

Rodet núm. 4, negatiu 2A.

ANNEX 6
FOTOGRAFIES

1. Angle nord-oest de la cala. Detall del paviment 19, junt al mur 15. En una cota inferior, el paviment 27 i el carreu 41.

2. Angle sud-est de la cala. A l'esquerra, mur romà 17 i fonament modern 12. A la dreta, mur modern 14. A l'angle, retall de la sitja 26.

3. Mur romà 15 i paviment 19.

4. Sitja 32 amb restes humanes al seu interior.

5. Angle format pels murs romans 35 i 17.

7. Mur 17. A la seva dreta, la sitja 26. Al marge inferior dret, la sitja 32 un cop excavada.